REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc.— Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următórele
BIROURĬ de ANUNȚURĬ:
în Viena: la N. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik.
în Budapesta: la A. V. Goldberger. Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-korut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare.— Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 banĭ.

# GAZETA TRANSILVANIEI.

(Numĕr de Dumineca 20).

„GAZETA“ iese în fiăcare ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șése lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare. Têrgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése lunĭ 10 cor., pe trei lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 lunĭ 12 c., pe trei lunĭ 6 corone. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 111.—Anul LXV. Brașov, Dumineca 19 Maiŭ (1 Iunie). 1902.

## O privire asupra stărei nóstre.

Aruncând o privire asupra stărei lucrurilor, ce ne privesc pe noi Românii de sub stăpânirea ungurescă, mersul și desvoltarea nóstră, puține lucrurĭ vom puté însemna și și acestea nu le vom găsi îmbucurătóre.

Incă și aḑĭ suferim noi Românii din Transilvania, Bănat și Țéra ungurescă de relele, ce ni-le-a adus sistemul de guvernare al acestei stăpânirĭ și de neajunsurile și păcatele nóstre de altă parte.

Vedem, că nu merg lucrurile bine, că este adênc sguduită încrederea între noi, că pretutindenĭ începe sĕ încolțescă germenele neînțelegerilor. Vedem, că suntem împiedecațĭ în fie-care pas în mișcarea nóstră de apĕrare pe teren legal. Partidul nostru național nu mai póte sĕ-șĭ împlinescă chiemarea sa din causa poruncilor ministeriale ce-i stau în cale. Avem sĕ luptăm cu marĭ nĕcazurĭ în tóte părțile, căcĭ nicăirĭ pe nicĭ un teren, nicĭ chiar pe cel religios moral nu suntem lăsațĭ în pace.

In tot locul, dér mai ales în ale școlelor suntem necurmat amenințațĭ, hîrțuițĭ și atacațĭ, numai terenul economic ne-a mai rĕmas deschis, dér și aicĭ avem sĕ luptăm cu puțina bună-voință ce o au cei dela putere față cu desvoltarea poporului nostru.

Mai presus de tóte însĕ se dă navală în contra limbei nóstre, par-că am fi ajuns érăși vremurile barbare despre care scria istoricul din vechime ḑicênd, că Românii se luptau mai mult pentru limbă, decât pentru viéță.

Óre strănepoții de aḑĭ ai acestor Românĭ bravĭ și vitejĭ sunt ei numai pe departe vrednicĭ de gloria strĕmoșilor lor? Luptă-se și ei cu acel curagiu și cu aceea abnegare de sine, ca odinióră strămoșii lor? Căcĭ sĕ nu ḑică nimenĭ, că aḑĭ ar fi alte timpurĭ mai ușóre. Nu, tocmai fiind-că în ḑiua de aḑĭ tóte sunt mai înaintate și mai desvoltate, este primejdia mai mare pentru esistența națională a Românului, decât a fost odinióră. Tocmai în ḑilele nóstre suntem mai amenințațĭ, nu atât din partea puterei fisice și brutale, cât mai mult de sclăvia morală și intelectuală.

Adversarii némului nostru țintesc la slăbirea moralului și caracterului nostru național. Țintesc a-ne încătușa și a-ne înfrânge sufletesce prin tot felul de mijlóce seducĕtóre și printr'un învĕțĕmênt șî-o educațiune școlară strĕină simțului și sufletului nostru național. Și tóte acestea se încércă a-le dobêndi aruncând focul desbinărei în mijlocul nostru cu tot felul de metehne și uneltirĭ, alegêndu-șĭ ca unelte pe cei mai slabĭ și prăpădițĭ dintre noi.

In astfel de împrejurărĭ simțim îndoit relele ce ni-le-a adus oprirea funcționării partidului nostru. Și mulțĭ dintre noi cu îngrijire pentru viitor se întrébă, pe ce cale s'ar puté aduce o îndreptare în acéstă tristă stare de lucrurĭ? S'au găsit unii, cum scim, carĭ cred și susțin, că tóte se vor schimba spre bine ca prin farmec, décă s'ar decide ca Românii noștri în viitor sĕ ia parte la alegerile dietale și sĕ scótă și ei câțĭ-va deputațĭ carĭ se mérgă în dietă.

Firesce, bine sciind, că așaceva e cu neputință după-cum stau aḑĭ lucrurile, deóre-ce guvernul are aḑĭ puterea de-a împiedeca alegerea ómenilor noștri naționaliștĭ credincioșĭ programului nostru dela 1881, cei-ce propun acest mijloc de scăpare ne sfătuesc tot-odată ca sĕ schimbăm programul nostru de până acum și sĕ-o dăm pe córda guvernului unguresc, ca sĕ putem, vedĭ Dómne, sĕ ne învrednicim și noi de câte-va mandate de deputat cu consimțirea tacită a guvernului.

Orĭ cine vede însĕ, că o astfel de schimbare de program n'ar însemna pentru noi nicĭ mai mult nicĭ mai puțin, decât a-ne lăpăda cu totul de credeul nostru național, séu, cum a ḑis d-l Mocsonyi, nu însémnă decât abdicarea națională.

Cei ce ne sfătuesc dér la acésta abdicare, séu nu vĕd în orbia lor prăpastia, séu sunt nisce profețĭ falșĭ, carĭ se gândesc numai de aḑĭ pe mâne, vor sĕ trăiéscă numai din mână în gură și puțin le pasă de viitorul némului nostru.

Nu s'a pomenit un popor amenințat în esistența sa cum e poporul nostru, sĕ-șĭ pótă găsi scăparea în câțĭ-va deputațĭ, ce i-ar puté trimite prin renunțarea la dreptul sĕu de-a fi recunoscut ca popor deosebit, într'o dietă, unde vocea lor sĕ fie sugrumată de mulțimea contrarilor.

Au fost într'o vreme ḑecĭ de deputațĭ românĭ naționaliștĭ în dietă. Ce au putut isprăvi acolo? Și ce pot isprăvi aḑĭ deputații sașĭ și cei câțĭ-va slovacĭ?

E bine a puté lupta pe tóte terenele așa și pe cel parlamentar. Dér décă ți-se închide acest teren?

Nu pe acéstă cărare se póte mântui poporul nostru, ci numai *muncind în unire pentru cultura sa națională și prosperarea sa.*

La acésta convingere au ajuns aḑĭ și Irlandesii după nesfârșite lupte parlamentare.

## Revista politică.

Frumósele și înălțătórele serbărĭ, ce s'au făcut sĕptĕmâna trecută în Bucurescĭ cu ocasiunea aniversării a 25-a dela proclamarea independenței *României*, s'au încheiat. Cetitorii fóiei nóstre de Dumineca cunosc deja mersul marei serbărĭ dela 10 Maiŭ v., când în locul celor 43 stégurĭ, cu care armata română a repurtat mărețele victorii pe câmpiile Bulgariei (la Plevna, Rahova, Smârdan ș. a.), s'au dat oștirei române stégurĭ noué, cele vechĭ punêndu-se în sala tronului din palatul regal.

De rêndul acesta ținem sĕ împărtășim cetitorilor fóiei nóstre de Dumineca câte-va momente lor necunoscute dela aceste serbărĭ. Vom aminti, între altele ordinul de ḑi, ce l'a dat M. S. Regele Carol către armată pe ḑiua de 10 Maiŭ. Ordinul spune, că Regele s'a încredințat, că în armată s'a muncit s'au făcut progrese neîndoióse și că armata română e pregătită pentru momentul când țéra va avé érăși nevoie de dênsa. Drept semne de recunoscință dă armatei unele directive, și între altele esprimă dorința, ca *lovirea* (bătaia) *sĕ dispară cu desĕvêrșire din armată.* Mĕsura acésta umană a deșteptat un viu echou de laudă și simpatie nu numai în România, ci și în țĕrile civilisate ale Apusului și s'au găsit ḑiare marĭ europene, carĭ în cuvinte elogióse laudă acésta nobilă și umanitară inițiativă a Regelui Carol. „Neue Frei Presse“ din Viena ḑice, că instrucțiunile Regelui Carol în privința disciplinei și a tratamentului soldaților, ar trebui sĕ fie înscrise cu litere de aur în regulamentele tuturor armatelor și sfaturile lui ar trebui sĕ fie ascultate în tótă lumea Laudă în același timp armata română, care — ḑice — în privința disciplinei și a tacticei se póte pune alăturĭ cu orĭ-ce mare armată europénă.

Cuvinte și mai căldurόse a spus „*Fremdenblatt*“, organul ministeriului austro-ungar de esterne. Ḑice anume, că succesele repurtate de armata română în rĕsboiul dela 1877 au contribuit la ridicarea României la rangul de regat, așa că de fapt armata română póte fi privită ca creatórea stărei actuale de lucrurĭ din România. Despre corpul ofițeresc român ḑice, că el este astăḑĭ unul din cele mai bune din Europa.

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“.

## Povestea scălciuțelor.

Primăvara când eșiai în capul satului dinspre móră, îțĭ sărea înaintea ochilor o luncă de 'țĭ era mai mare dragul, ér în fund..., în fund de tot vedeai pe-o întindere bunicică o pată gălbue, ce se întindea pe iérba cea verde ca o năframă cusută cu fire de argint. Mi-a rĕmas în minte locul acela, martor atâtor dulcĭ naivitățĭ de pe vremea copilăriei, și acum când scriu aceste rêndurĭ par'că mĕ vĕd acolo cu Ilenuța dascălului întruchipând o căsuță de găteje și pornind o gospodărie, de se oprea paserea din sbor sĕ se mire.

Acea năframă cusută cu fire de argint nu era alt-ceva, decât un strat mare de florĭ galbene, ce cresceau pe-un loc apătos și sĕmănau cu ochiul boului, atâta numai că erau mai marĭ în flóre și mai puțin înalte decât acesta. Nu sciu cum le-o fi ḑicênd prin alte părțĭ.., noi le ḑiceam scălciuțe; așa prinsesem și noi de pe la alții.

Dumineca de cum eșia din biserică, băiețĭ și fetițe, carĭ puteau sĕ țină la drum, mititei cu toții o porneau la scălciuțe și când îĭ vedeai, uniĭ mai înapoi, alții mai înainte după cum îĭ ajutau puterile, înotând prin tufele de iérbă, ți-se părea, că i-a sĕmĕnat vêntul... Nu sciu décă astăḑĭ mai este obiceiul acesta... și nicĭ nu vĕ pot sciu, dér décă vor mai fi copii în satul meu și scălciuțe pe lunca dinspre móră, trebuie sĕ mai trăiéscă și obiceiul...

Alt-ceva vreŭ sĕ vĕ povestesc d-vóstră, ómenĭ de lumea nouă.

*

Mi-a fost drag întot-déuna văcarul satului și după-ce mĕ făcusem mai măricel, de nu mi-era frică sĕ trec puntea de peste vâlcea, tótă ḑiulica steteam cu el pe luncă. Imĭ dădea de mâncare din traista lui de pănură albă, și la urmă îmĭ ḑicea:

„Acum sciu că ți-o fi sete! Eu mĕ duc la fântâniță, dér până atuncĭ fă-mĭ și tu o trebșóră; du-te și dă încoa vaca aia care a luat-o rasna..., o vedĭ?

Nu-i rĕspundeam nimic și numai puneam mâna pe măciucă. Atâta 'mĭ era! Când mĕ simțiam eu cu măciuca în mână, m'a-șĭ fi dus peste pămênt; alergam într'un suflet și când mĕ întorceam, numai ce-l vedeam că'mĭ întinde pălăria:

„Incet... încet că-țĭ curge 'n sîn!....“ Hei! ce vremurĭ erau atuncĭ, Dómne Dumneḑeule! Ce bună era pânea din traista văcarului și ce dulce era apa din pălăria lui....

După vre-o câțĭ-va anĭ, întors de pe la școlĭ, în potopul de amintirĭ ce mĕ năpădiră pe locurile atât de scumpe sufletului, mi-am adus aminte și de bĕtrânul văcar și m'am dus sĕ-l vĕd. Ședea lungit pe érbă, rĕzimat în mâna dréptă, cu pălăria trasă în bătaia sórelui. Décă nu șĭ-ar fi ridicat ochii luĭ plinĭ de bunătate, mai că nu l'așĭ fi mai cunoscut, așa se făcuse de bĕtrân.

— „Bună ḑiua moșule...

— Bună sĕ-țĭ fie inima.., și se uită lung și nedumerit.

— Nu mĕ mai cunoscĭ, hai?

Bĕtrânul își dădu pălăria pe céfă, mĕ măsură de vre-o câte-va orĭ din cap până 'n picióre și-apoi de-odată, luminându-i-se fața:

— „Dór nu-i fi al....“ — Eu dădui din cap în semn de aprobare și el continuà: „Ei, bată-te ḑilele ale bune... eștĭ gol tată-tĕu și era gata sĕ nu te cunosc... Dér pe unde mi-ai fost, de nu te-ai mai arătat?... Ai bătut strĕinătățile, hai?....“

— „Nu moșule..., am fost colea la oraș, la școlĭ..“

Bĕtrânul dădù din cap, își lăsà ochii în jos, par'că s'ar fi gândit la ceva...

„La oraș ai fost?“ — apoi după un moment de tăcere... „Mĕ mir că nu te-am întêlnit..., am fost și eu pe acolo, acum un an, în Vinerea Pascilor..., hei, cine scie... lume multă..., dér ce cauțĭ pe aicĭ?“

Nu sciam, ce sĕ-i rĕspund la început și nu sciu cum îmĭ veni în minte sĕ-i spun, că am venit sĕ adun scălciuțe. Bĕtrânul începù sĕ rîdă cu hohot, spunêndu-mĭ, că n'am brodit'o cu scălciuțele, că s'a trecut vremea lor și pe vară nu mai găsescĭ una de léc.

Dér de ce nu-țĭ dai cir[illegible]
moșule, uite... e o iérbă n[illegible]

Bĕtrânul se făc[illegible]
făcù cruce.

— Apoi se [illegible]

Și alte diare s'au pronunțat cu ocasiunea acésta favorabil despre România, în deosebĭ diarele italiene, carĭ au publicat telegrame lungĭ despre serbarea națională a României, ér ministrul Baccelli a telegrafat urărĭ primului ministru al României.

*

Sĕptĕmâna acésta *delegațiunea austriacă* a ținut ședințe plenare. La desbaterea asupra budgetului ministeriului de esterne au fost vii discuțiunĭ asupra *triplei alianțe.* Cei carĭ au atacat alianța acésta au fost Cehii tinerĭ, carĭ au recomandat în locul ei o cât mai strînsă înțelegere cu Rusia, căcĭ după părerea lor, monarchia austro-ungară n'are nicĭ un profit dela tripla alianță și a pierdut și influința sa în Peninsula balcanică, unde influența Germaniei scresce mereu, mai ales în Constantinopol. A fost vorba în delegațiune și despre mișcarea Nemților așa dișĭ pangermanĭ din Austria, carĭ sub pretextul trecerei dela catolicism la protestantism, fac politică de alipire la imperiul german. Un delegat pangerman a rĕspuns, că Nemții sunt bunĭ Austriacĭ, dér și Germanĭ și că ei doresc alipirea la Germania, care nu póte sĕ fie în alianță, decât cu o Austrie germană.

*

Mare supĕrare i-a cuprins érășĭ pe șoviniștii maghiarĭ de tóte culorile. Dilele trecute s'a ținut la Eisenach (Germania) adunarea societății „*Alldeutscher Verband*", la care au participat peste 200 representanțĭ a secțiilor In adunarea acésta s'a adus hotărîrea, ca guvernul german sĕ protesteze printr'o declarațiune energică în potriva abusului făcut cu unele pretinse enunciațiunĭ ale împĕratului Wilhelm, abus sĕvîrșit de politicianii maghiarĭ, cu scop de a stîrpi cultura și limba germană și de a asupri un numĕr de peste douĕ milióne de *Germanĭ din Ungaria.* Gazetele ungurescĭ sunt rĕu cătrănite pe Nemțĭ pentru resoluția acésta și pentru amestecul lor în afacerile interne ale statului ungar. Supĕrărĭ de acestea au domnii șoviniștĭ dilnic, căcĭ mai icĭ, mai colo se dă pe față adénca nemulțumire, ce o deștéptă în Nemaghiarii din Ungaria și în frații lor de sânge din strĕinătate politica de prigonire, ce se face contra lor de către șoviniștii dela cârmă și de către uneltele lor de prin țéră.

*

Lumea aștéptă cu încordare sĕ vadă, ce sfîrșit vor avé *tratările de pace din Africa-de-Sud.* Până acum nu se scie nimic hotărît asupra acestor tratărĭ. Cei din Londra îșĭ fac speranțe marĭ în privința păcii. Ei cred, că pacea se va publica încurênd și încă favorabilă pentru Anglia. Unii susțin chiar, că protocolul de pace a fost iscălit, séu se va iscăli cel mult până Lunĭ, și că sĕptĕmâna viitóre se va publica în parlamentul din Londra încetarea definitivă a rĕsboiului și condițiile păcii.

---

## Scrisóre din Bucurescĭ.

(O serbare la Teatrul Național.)

*Bucurescĭ*, Maiŭ 1902.

D-le Redactor! Sâmbătă la 11 Maiŭ s'a jucat la Teatrul Național in presența A. A. L. L. Regale, Principilor moștenitorĭ, rĕsboinica piesă „*Peneș Curcanul*" datorită d-lor V. Leonescu și Duțescu-Duțu. Drama e brodată pe cunoscuta poesie a lui Alexandri, unde vorbesce despre „cei noue" dela Vaslui și cu sergentul dece. Actul întâiŭ ne înfățișéză plecarea Vasluenilor. Actul al II-lea trecerea Dunării. actul al 3-lea Asaltul dela Grivița și al 4-lea căderea Griviței și ambulanța.

Orĭ cât de multă séu de puțină valóre ar avé piesa acésta din punct de vedere literar, ea va forma în tot-déuna o hrană binecuvêntată pentru sufletele românescĭ. Sĕ-țĭ vedĭ cu ochii isbânda, sacrificiul oștenilor pe câmpul de rĕsboiŭ, curagiul și dragostea lor de țéră, sĕ te simțĭ aprópe de ómeniĭ, carĭ țĭ-au dat tot ce ai astădĭ, libertate și drepturĭ, sĕ le vedĭ tóte astea e înălțător, e dumnedeesc.

Piesele de felul acesta ne impresionéză adénc, căcĭ ne vorbesc de-adreptul la inimă și ne e drag sĕ ne vedem gloriósele nóstre fapte naționale puse în cumpăna, ce s'a ridicat pentru tot-déuna în ochii noștri și ai streinilor.

A fost un entusiasm cum rar se vede pe la Teatrul Național. Sala era ticsită de lume. La 7 séra, cassa se închisese, ne mai fiind nicĭ un bilet.

A fost o fericită ideie de a se juca piesa acésta cu ocasia serbării de 10 Maiŭ, lumea dela provincie, sunt sigur, că a rĕmas fórte mulțumită.

După actul al II-lea, talentatul și puternicul temperament de scenă, actorul I. *Petrescu*, — care juca în piesă rolul moșnenului moș Kivu, un bĕtrân, care se ține după armată și-aduce voe bună printre oștenĭ — așa înbrăcat cum era țĕrănesce a ținut în fața AA. LL. Regale următórea cuvêntare, întocmită de Duțescu-Duțu:

*Măriile Vóstre!*

Fiind-că se împlinesc douĕ-decĭ și cincĭ de anĭ de când nu mai suntem birnicĭ nimurui și de când din mila lui D-zeu s'a revărsat érășĭ în vatra românéscă tihnă și voie bună, sĕ ne îngăduițĭ se Vĕ spunem și noi cuvênt de cinste Măriilor Vóstre, pe cât ne-o tăia capul și precum se cuvine sĕ ne fie vorba față cu mai Marii noștri.

Meșteșugit n'o sĕ ne fie cuvêntul, dér om căuta sĕ ne fie graiul ales și dulce; și ce spune-vom Măriilor-Vóstre sĕ fie pornit din inimă românéscă: sĕ ne șadă bine și nouĕ față cu așa Inalțĭ Ascultătorĭ, sĕ Vĕ șadă bine și Măriilor-Vóstre cu așa supușĭ.

Nu de nĕcazurile și nevoile nóstre — carĭ dela Dumnedeu sunt, ci nu dela ómenĭ — vom grăi Măriilor-Vóstre; fiind-că urare vrem s'aducem vitezului și înțeleptului Domnitor și Rege, ér nu tânguire.

Căcĭ nu se cade la di mare, când sĕrbătórea némului se prăznuesce, sĕ ne lăsăm slăbiciunilor nóstre trupescĭ și se ne înveninăm inima cu din amărăciunea traiului lumesc, ci la isvorul limpede și rĕcoritor al veseliei sĕ ne adăpăm sufletul, și buzele nóstre sĕ grăiéscă Osana celui ce cu sabia, în fruntea oștilor românescĭ, a cucerit neatîrnarea némului și din vitejia lui a făcut scut hotarelor.

Sunt trei-decĭ și șése de anĭ de când i-a ajutat Dumnedeu sĕ calce pe pămêntul țĕriĭ românescĭ.

Când a pășit peste hotarul nostru a trebuit sĕ scie bine, că n'o sĕ-i fie ușóră trébă sĕ domnéscă peste o țéră — mănósă din harul Domnului; dér peste care multe vifore s'au abătut, de n'am putut sĕ năzuim și noi, mai ca lumea, către vĕzduhurĭ senine, la carĭ alte noróde au ajuns înaintea nóstră.

Și s'a încredut în vîrtutea norodului românesc; s'a îndrăgostit de câte isprăvĭ fac cinstea si mândria némului și se găsesc pecetluite în chrisóve și dăltuite pe lespedĭ; a venit flacăiandru de douĕ-decĭ și șépte de anĭ; s'a deslipit, în toiul tinereții, de plăcerile lumii ăștia; șĭ-a pus mintea fragedă la muncă: și din vrerea Atotputernicului i-a fost munca spornică și, uite, astădĭ a cărunțit pe tronul Basarabilor și al Mușaților.

Ne e drag, că'l vedem nins p'în pletele argintiĭ, și ne rugăm și noi, ăștia mai bĕtrânĭ, sĕ ne facă Dumnedeu parte sĕ-l vedem alb colilie, spre fala tronului regal de Măria Sa întemeiat, și ca sĕ rĕmâie pildă pururĭ la copii de copiiĭ noștri domnia fericită a celui mai fericit Voivod al némului românesc.

A găsit țera frământată de patimĭ și pusă sub epitropia împĕrățiilor strĕine, carĭ, — dreptul lui Dumnedeu — nu se prea prăpădeau de dragostea nóstră; ér noi, biet, ne mângăiam cu cântecul:

Dragostea dela vecinĭ
Ca umbra de mărăcinĭ.
Când gândescĭ că te umbresce
Ea mai rĕu te dogoresce.

Și după unspre-dece anĭ de domnie, bizuit pe dragostea de țéră a fruntașilor némului, ce-șĭ puseseră nădejdea în Măria Sa, și întemeiat pe vitejia urmașilor lui Ștefan și Mihai, șĭ-a rênduit oștile cum scia că se cuvine unui Voivod tînĕr și vitéz; a tras sabia și a pus sĕ grăiéscă gurile de foc ale tunurilor.

Minune dumnedeéscă s'a arătat atuncĭ lumii de pe lume!

Românul și-a îndreptat trupul gârbovit de jugul împĕrăției turcescĭ și a cuprins cu ochi-ĭ tótă nemărginirea albastră, pe care rĕsărise sóre nou de mântuire! Pe mândrele plaiurĭ a rĕsunat érășĭ buciumul de biruință și Vulturul cu crucea în gură, rotindu-șĭ sborul din hotare la hotare, a vestit pretutindenĭ învierea némului românesc!

*Măriile Vóstre!*

Precum dicea Măria Sa Vodă Carol acum douĕ-decĭ și cincĭ de anĭ în sfatul țĕrii, a fost rênduială ceréscă în alegerea Măriei Sale ca Voivod al némului românesc.

Ursit a fost sĕ se nască la isvorul Dunării; și când i-a venit vremea de domnie. aidoma ca Fĕt-frumos din basme, s'a coborît de-alungul apei la vale, către sóre rĕsare, și șĭ-a statornicit scaun domnesc la gurile rîului, ce îl scăldase la obîrșia lui.

A venit în mândra țéră
Unde cum dă 'n primăvară,
De cu zorĭ într'asfințit,
Sună codru 'ntinerit
Și de doină și de dor
Și de ropot de isvor.
A venit în mândra țéră
Unde 'n orĭ-ce primăvară,
Peste holde auriĭ
Cântă stol de ciocârliĭ
Și prin luncile cu florĭ
Stolurĭ de privighitorĭ.
Ér de dragul Lui și-aĭ țĕrii,
Inălțată 'n slava zării
Ne-a sosit voios în tómnă
Mângăiósa nóstră Dómnă,
Sĕ ne tórcă doine dragĭ
Pe sub bolțile de fagĭ.
Dér când lumea huzuresce
Celui Vodă nu-i tihnesce,
Căcĭ ar vré moșia Lui
Sĕ rĕmâe némului
Neatârnată, mântuită,
Căcĭ o scie strejuită
Tot de piepturĭ oțelite,
Tot de flinte ghintuite.
Și pe gând s'așterne: — „*Óre,*
„*Pomenitu-s'a sub sóre*
„*Ném fruntaș sĕ stea 'n robie*
„*Rușinósă pe vecie?*"
...Șĭ-a sunat din corn odată
Și-i rĕspunse țera tótă.

Și-al robiei blestemate ruginit de vremurĭ [lanț
L'a svîrlit de pe grumajii falnicului doro- [banț.
Ér norodul ce-atinsese al menirei sale țel
A 'ncins fruntea Lui regéscă cu coróna [de oțel.

*

Și-acum, dațĭ îngăduire, sĕ-i aducem închi- [nare,
Cum se cade celui, care ne e Vodă bun și [mare:
Sĕ trăiéscă 'n cinstea țĕrii
El, Voivodul neatârnării!
Verse Pronia asupră i har, sĕ-i iasă tóte ['n plin
Lui și Vouĕ Urmașĭ mândri — pururea și ['n vecĭ —
Amin!

---

— Ce sĕ sciu?

— Stai colea sĕ-țĭ povestesc... Mĕ aședaĭ pe iérbă lângă el și-mĭ venia sĕ-l iau în brațe și sĕ-l sărut pe omul ăsta curat la suflet, care nu cunoscea, decât cerul, lunca, isvórele cu apă bună și vacile cele blânde, carĭ — după cum dicea — erau fetele lui.

*

— Nu sciu și nicĭ tată-tĕu nu scie..., dér am audit așa... Ci-că în satul nostru a trăit odată un om bogat, da bogat, de mĕsura banii cu ferdela. Cine scie, o fi găsit vre-o comóră?... Uite vedĭ?... Cât îțĭ cuprind ochii pe aicĭ era numai moșia lui; avea un grâu de se dusese vestea. Și după tótă bogăția asta n'avea decât numai un băiat, dér deștept nevoie mare.

După puțină vreme, ba popa, ba dascălul l'a îndemnat pe bietul om sĕ-șĭ dea băiatul la școlĭ. De unde scia el ce are sĕ pățéscă?... Și a învĕțat băiatul vr'o [illegible] de anĭ... Pe unde n'a umblat?.. [illegible] până colo, unde se sfîr- [illegible] dai de apă... Hei! avea [illegible], și-i da din belșug.... [illegible] atul trăia prin țĕrĭ [illegible] legătură cu popa sĕ-șĭ împreune băeții; popa avea o fată... Florica..., da era frumósă de pica. Spunea moș Ilie, Dumnedeu sĕ-l ierte, c'o scălda tată-sĕu numai în spuma laptelui.

Și așa..., s'a întors băiatul acasă și cât ce l'a vĕdut, fata l'a îndrăgit de mórte.

Într'o di, în sĕrbătorile Rosaliilor, bĕtrânul a eșit cu tată-sĕn la câmp sĕ-i arate moșia. Grâul da în copt și cât vedeai cu ochii erau numai lanurĭ.

Din vorbă în vorbă prinse tatăl-sĕu sĕ-'l întrebe, ce-a învĕțat el pe acolo pe unde a fost atât amar de anĭ.

„Ce-am învĕțat?... Uite tată ce-am învĕțat, eu pot sĕ fac sĕ bată pétra pe holdele vecinului și pe ale nóstre sĕ nu le atingă de loc".

Bĕtrânul a început sĕ rîdă și n'apucă sĕ dică ceva, că băiatul a făcut trei semne cum a sciut el înspre Sóre-rĕsare și numai ce se porniră nisce norĭ, de ți-se scula pĕrul în cap. Noriĭ au început sĕ fugă pe cer de par'că-i mâna necuratul și se opriră tocmai de-asupra locurilor vecinului. Și încet-încet..., mai întâiŭ ca prin sită, și apoi ca bobul de linte..., și-apoi ca cel de mazăre, și pe urmă începù sĕ cadă nisce pietre ca ouĕle de rață, de gândeai că are sĕ se prăpădéscă pămêntul.

— „Opresce dragul tatiĭ, opresce...." îi strigà bĕtrânul plângênd, și băiatul făcù alte trei semne înspre Sóre-apune și norii fugiră la marginea cerului și se făcù ér senin ca înainte.

„Asta ai învĕțat tu dragul tatii?...

De-atuncĭ tată-sĕu s'a amărît de învĕțătura băiatului și ședea tot pe gândurĭ, par că l'ar fi chinuit ceva. Feciorul îșĭ petrecea vremea cu Florica, îi povestea din câte vĕduse prin lume și fata îi sorbia vorbele de pe buze, așa îl asculta de cu drag. Ajunsese sĕ nu mai pótă sta fără el și séra când trebuia sĕ plece acasă, ea rĕmânea pustie și-i plângea de dor tótă nopticica.

După vre-o douĕ sĕptĕmânĭ, bĕtrânul îl luà pe băiat cu vorba și-'l scóse ér la câmp, uite colea pe unde pasc eu de vre-o câțĭ-va anĭ vacile astea flămânde. Bĕtrânul cocea el ce cocea, c'ajunsese de par'că se smintise sĕracul.

Cum au ajuns aicĭ, îi dise băiatului: „Dragul meu ia-țĭ pălăria din cap și mulțumesce lui Dumnedeu pentru bogăția asta care ni-a dat'o..." Băiatul începù sĕ rîdă....

Ei, pricepĭ acum?... mĕ întrebà văcarul făcêndu-șĭ cruce..., nu pricepĭ! Nu numai că nu s'a închinat băiatul, dér n'a putut sĕ-șĭ facă nicĭ cruce; avea pe necuratul în cap și tótă vremea, cât a școlărit, învĕțase la o școlă de *șolomonie*...., era vêndut diavolului....

Tată-sĕu nicĭ una, nicĭ douĕ a scos un pistol din sîn și l'a culcat la pămênt.

L'a îngropat apoi acolo, în taină, de n'a sciut nicĭ suflet de om...

S'a cam svonit ceva prin sat, dér nu putea sĕ dică cineva vre-o vorbă.

Florica, cât ce a simțit, s'a pornit pe un plâns dela inimă; o durea sĕraca, că l'avea drag. Tótă diulica alerga plângênd prin lanurile de grâu sĕ-i găséscă mormêntul. După o sĕptĕmână o găsiră mórtă nisce ómenĭ pe marginea părăiașului de colo.....

După puțină vreme bĕtrânul muri de supĕrare, lanurile se părăginiră, nu le-a mai arat, nu le-a mai îngrijit nimenĭ și a început sĕ créscă pajiște. Eu îmĭ pasc aci ciréda de anĭ de dile, dér m'a ferit Dumnedeu sĕ trec vre-odată părăiașul...

## Banchetul dela Arsenal.

(Coresp. part. a „Gaz. Trans.",

*Bucurescĭ*, 29 Maiŭ n. 1902.

Aséră s'a dat la Arsenalul armatei banchetul oficerilor de artilerie în onórea M. S. Regelui, pentru aniversarea a 25 de anĭ de când bateria de artilerie „Carol I" a tras primul foc de tun asupra fortăreței Vidinului. Arsenalul armatei unde s'a dat acest banchet, a fost decorat într'un mod cum rar s'a vĕḑut. In curte, cum întri, bazinul de apă era transformat într'o piramidă de arme, țevĭ de tunurĭ, ér în vîrf o lampă electrică arunca valurĭ de lumină; în jurul acestei piramide sunt așeḑate 4 tunurĭ etc. M. S. Regele și A. S. R. Principele Ferdinand sosesc la órele 7 și jumĕtate; Suveranul și Principele moștenitor sunt întîmpinațĭ de oficerĭ, pe când musica intonéză imnul regal. In vasta sală, în partea dréptă, se află o mare masă așeḑată în lat și unde urméză sĕ ia loc pe un jilț M. S. Regele, de pe care sĕ privéscă tótă sala. In fața mesei, ridicat pe un piedestal, se află darul pe care oficerii îl vor presenta Suveranului, și anume: bateria de artilerie Calafat, lucrată în miniatură. Pe una din plăcile sale se află următórea inscripție:

„15 Maiŭ 1878.

Măria Sa Domnitorul Carol I ordonă deschiderea focului din bateria Carol asupra Vidinului și înfruntă focurile vrăjmașilor.

*M. S. Regelui Carol I. Ofițerii de artilerie. 15 Maiŭ 1902."*

La marea masă de onóre a luat loc Suveranul, avênd la drépta pe d-nii: general G. Manu, general Lahovari, general Tel, general Năsturel, col. Constantinescu, șeful Statutului major al corpului II de armată, col. Boteanu, general Macarovicĭ, general Robescu. Principele Ferdinand ocupa capul mesei, apoi în fața M. S. Regelui se aflau d-nii Ionel Brătianu, ministrul afacerilor strĕine în uniformă de căpitan de artilerie, col. Toma Constantinescu etc. La órele 9 se aude din curtea Arsenalului semnalul de sosirea M. S. Reginei și a A. S. R. Principesa Maria; oficerii se scólă toțĭ în picióre. M. S. Regina și Principesa Maria întră în loja din sală; d-l general Duca strigă: trăiéscă M. S. Regina. Oficerii rĕspunseră prin lungĭ urale, pe când musica intona imnul regal. La șampanie d-l general Arion, comandantul corpului II de armată a ținut următorul toast:

*„Sire,*

„In acéstă mărétă ḑi, ne permitem a oferi M. Vóstre ca dar în miniatură bateria de artilerie Calafat, care a tras primul tun în rĕsboiul din 1877.

Primiți-l, Sire, ca devotament din partea ofițerilor de artilerie.

Pentru noi este cea mai mare fericire când putem sĕ strigăm cu toțĭ: Sĕ trăiéscă M. S. Regele nostru".

Strigăte nesfîrșite de „trăiéscă Regele" se aud din tóte părțile. Apoi M. Sa ține următorul discurs:

„Cu d-vóstrĕ împreună, am dus „isbînda dela Calafat, cu d-vóstrĕ adĭ „stau la masă și mé ospĕtez.

„Mulțumesc călduros de cuvintele „bine simțite ale comandantului corpului „II de armată. Vĕ mulțumesc mult pen„tru darul ce îmĭ oferițĭ, care este cel „mai scump inimii mele.

„Un sfert de veac a trecut, de „când tunurile nóstre rĕsunau pe câm„piile Bulgariei, césul neatîrnărei.

„Pe dĕrîmăturile întăririlor: Plevna-„Vidin, Rahova, ne-am ridicat un stat „de sine stătător și înconjurat d'o mare „aureolă.

„Artileria póte sĕ fie mândră de „falnicul trecut, și țéra împreună cu „mine privesce cu dragoste la acéstă „frumósă armă.

„De aci înainte am luat disposi„țiunea, ca regimentul I de geniu sĕ „pórte numele meu, ér Regina primesce „ca reg. II de artilerie sĕ pórte nu„mele ei.

„Artileria s'a desvoltat într'un mod „așa de repede, așa, că astăḑĭ o putem „privi cu multă mândrie.

„Beau în sănĕtatea artileriei, care „va fi d'apururea podóba iubitei mele „armate, urându-i succese tot așa de „strălucite, ca și în rĕsboiul din 1877".

Urale nesfîrșite acoper ultimile cuvinte ale Suveranului.

După M. S. Regele, a luat cuvêntul d-l general *Popescu*, inspectorul artileriei, ér pe urmă d-l D. *Sturdza*.

Cel din urmă a vorbit d-l sub-locotenent Livezeanu, cel mai tînĕr dintre toțĭ, rostind următórea cuvêntare:

„Sĕ rugăm pe Dumnedeu ca M. S. Regele sĕ ne conducă și d'aci înainte mulțĭ anĭ întru glorie.

„Trăiéscă M. S. Regele și Augusta Sa dinastie".

---

## Din congregația comit. Făgăraș.

***Făgăraș***, 27 Maiŭ 1902.

Adunarea generală de primăvară a comit. Făgăraș s'a ținut adĭ, începênd dela órele 10 a. m., și s'a continuat după prânḑ până séra. La ordinea ḑilei erau și lucrurĭ importante; numĕrul membrilor n'a fost pré mare.

După deschiderea ședinței prin fișpanul Bausznern, voluminosul raport al vice-comitelui fiind mai dinainte împărțit la toțĭ membri, s'a considerat de cunoscut și s'a dat cuvênt celor-ce voiau sĕ-șĭ facă eventuale observărĭ. Observărĭ s'au făcut multe și s'ar fi putut face încă și mai multe, căcĭ stările din acest comitat au ajuns la extrem. Trebue sĕ anticipez însĕ un lucru, pe care nu mĕ lasă inima sĕ-l țin ascuns, mai ales nu, că pentru noi tăinuirea lui însémnă a acoperi rana afundă cu scame, negligiându-o în loc de a cerca vindecare radicală.

E vorba de neînțelegerea „exemplară" dintre Românii acestui comitat, și întru atâta între cei din provincie nu ca între cei din centru însu-șĭ. Las'că de clubul român comitatens nicĭ pomenire nu mai este de anĭ de ḑile, și cred, că nu din vina provincialilor, dér te cuprind fiorĭ când veḑĭ împărecherea, ca sĕ nu ḑic „streberismul" unor fruntașĭ făgărășenĭ, disputând unul altuia vorbirile chilometrice, diversitatea de păreri și propunerĭ, prin carĭ dela un timp se obosesce paciința și celui mai răbduriu ascultător.

*„Órba neunire"* în cugete și simțirĭ stînjinesce și nimicesce orĭ-ce succes, ce s'ar puté ajunge cu puterĭ unite. Căcĭ orĭ-ce luptă, ba chiar și jocurile de copii, au nevoie de conducere cu tact, dér pasămite cestiunĭ de interes vital, de carĭ se trateză în adunările comitatelor.

Vom vedé din cele următóre cum propunerile se încrucișéză cu propunerile tot numai dela Românĭ venite, și apoi vorba ăluia: *când doi se cértă*.... Dér se reviu la obiect.

Cel dintâiŭ vorbitor Dr. Ioan *Turcu* critică procedura comisiunei silvanale, pentru-că pe toțĭ vigilii de pădurĭ i-a permutat din locurile nascerei lor; vorbesce apoi de starea nesuportabilă cu oprirea vitelor din cause de bóle, procedură volnică a veterinarilor.

Dr. Ioan *Șenchea* vorbesce de miseria poporului, de emigrărĭ, și *aprobă* raportul încât prevede ridicarea unei *fabricĭ de tutun* în acest comitat. In causa asta presentă chiar o propunere. Vorbesce apoi de lipsa teritoriilor de pășunat și propune o representație la ministru în scop de a-se ceda mai mult teritoriu pentru pășunat. Vorbesce de regularea Oltului și face érășĭ o propunere... Cere sĕ se facă în Făgăraș un tribunal, precum era mai de mult. Propune, ca sĕ se facă în causa asta representație la ministru. Intrébă pentru-ce nu se face direcție financiară în Făgăraș? Vorbesce de multe ocupațiunĭ ale notarilor.

*Nagy* Lázár întrébă, că óre-ce fac deputații comitatului în Peșta, și că ei ar trebui sĕ lucreze, ér nu sĕ mérgă deputațiunĭ pe la Peșta cu spese marĭ.

Dr. N. *Șerban* dep. dietal desapróbă permutarea vigililor de pădure. Spune, că delimitarea teritoriului de pășune se ține de comisiunea silvanală și nu de ministru, că cei nedreptățițĭ prin urmare la ea sĕ se adreseze. In ce privesce regularea Oltului combate propunerea lui Șenchea și aduce casurĭ concrete arătând, ce a făcut în causa acésta la „locurile mai înalte". Nu aprobă cererea lui Șenchea de a-se cere tribunal în Făgăraș, căcĭ e pusă în perspectivă noua arondare a comitatelor și atuncĭ sĕ se facă pașii, décă vor fi de lipsă. Spune, că direcție financiară nu póte veni în Făgăraș, pe câtă vreme orașul nu are încăperĭ corĕspundĕtóre pe séma ei.

Dr. I. *Turcu*: Combate ridicarea unei fabricĭ de tutun în Făgăraș. Cere însĕ permisiune, ca poporul acestui comitat sĕ pótă érășĭ cultiva tutunul renumit de demult, căcĭ de când i-s'a luat dreptul acesta, și vaḑa tutunului făgărășenesc a scăḑut și poporul a sĕrăcit. Doresce sĕ se aducă direcție financiară în Făgăraș.

Sam. *Fleischer*, preotul săsesc din Făgăraș, vorbesce de neajunsurile poporațiunei în genere și propune în permanență o comisiune economică.

La urmă preotul Moise *Brumboiu* observă, că sĕrăcia poporului din acest comitat nicĭ prin ridicarea fabricei de tutun — față de care îșĭ esprimă temerea, că urmăresce în mijlocul poporului român prin lucrătorĭ strĕinĭ și importațĭ de airea scopurĭ identice cu colonisările mai noue intreprinse de guvern — nicĭ prin aducerea direcției financiare și tribunalului în Făgăraș, nu va dispăré, ci prin înmulțirea domniilor mai marĭ, sarcinĭ vor trebui sĕ i-se impună. Cu totul alte căi trebuesc cercetate pentru îmbunătățirea sorții acestui popor. Aduce casurĭ concrete despre procederea unor forestierĭ, carĭ nicĭ atâta ostenélă nu-șĭ iau, ca locurile designate a fi împădurite, sĕ le planteze, așa ca ceva resultat sĕ se vadă, ci lucră numai ca sĕ-șĭ plătéscă urechia.

La urmă s'au primit mai multe propunerĭ dintre cele amintite mai sus.

La raportul scaunului orfanal a fost vorba despre un ordin dat de Dr. Benedek Artur, președintele, ca în viitor sĕ se facă rapórtele tutorilor generalĭ de către notarĭ și încă în limba maghiară. Vorbesc aicĭ și Dr. Benedek, Nagy Lazar, Dr. Turcu și la urmă iese la ivélă, că asemenea ordin s'a dat.

S'a cerut observarea legei cu rigóre și fișpanul a promis supraveghere.

Alegerea de pretor s'a făcut înainte de prânḑ, fiind aclamat dintre patru candidațĭ *Cserey* Béla. Nicĭ un Român n'a concurat.

Intre obiectele pertractate după prânḑ merită amintire cestiunea liniei ferate Făgăraș-Brașov. În jurul acestui obiect s'a încins discuție pro și contra. Comisiunea permanentă a propus întreruperea de orĭ ce pertractărĭ în acéstă causă din lipsa de mijlóce. Propunerea a fost sprijinită de fișpanul pe motiv, că încă nu-i timpul a se face linie ferată până la Brașov.

Dr. N. *Șerban* a făcut o contrapropunere, ca linia sĕ se facă, și precum sunt mijlóce pentru alte lucrurĭ mai puțin însemnate, se vor afla și pentru acésta, care

---

Scălciuțele, pe carĭ le-adună băiețiĭ, sunt lacrimile Florichii, carĭ îĭ căḑură pe pămênt când 'șĭ căta iubitul... Uite... colo așa-i că nu mai e nicĭ una?... Nu mai e, de bună sémă că nu... Căcĭ suntem dór' în toiul veriĭ și florile astea nu țin de cât douĕ lunĭ de primăvară...; ce vrei? N'au putere, sĕracile..., lacrimĭ de fată mare și pace...

***Z. Bârsan.***

---

## Românii în lumină strĕină.

II.

Cartea lui Umlauft am cetit'o înainte de asta cu doi-spre-ḑece anĭ și nu m'am putut răbda sĕ nu spun și altora, ceea-ce am cetit rĕu despre neamul nostru. Pentru-că așa-i omul făcut, că nu-i place sĕ-i ḑică cine-va bețiv, chiar de ar fi în adevĕr bețiv, nicĭ leneș și trândav, chiar de ar fi în adevĕr leneș și trândav, orĭ chiar fricos, taie fugă și papă lapte, chiar de ar fi în adevĕr așa. D'apoi cum sĕ-i placă omului sobru (tréz), sîrguitor și vitéz, când îi ḑice cine-va tocmai contrarul din ceea-ce este?

Și cum e omul singuratic, așa e și un popor. Auḑițĭ ómenĭ bunĭ, sĕ ne poreclésca pe noi și sĕ ne batjocoréscă în așa chip, cum ațĭ vĕḑut cu toții înainte de asta cu douĕ sĕptĕmânĭ!

M'am apucat decĭ și am scris îndată la o fóie, ce apărea atuncĭ în Baia-Mare, și care fóie avea titlul de „Gutinul". Am scris tot, ce am cetit în Umlauft și mi-am arătat durerea și rușinea, ce am simțit-o, cetind batjocurile la adresa poporului român.

In acel articol, ce l'am scris la „Gutinul" am amintit și de o altă ocară și hulă, ce căḑuse atuncĭ ca din senin pe capul nostru. Ocara aceea era făcută de un Jidov, pe care îl alungaseră din țéra românéscă, fiind-că scriea lucrurĭ necuviincióse. Jidovul acela, pe care îl chema Brociner, a scris o piesă teatrală în tovărășie cu un alt Jidov din Austria, în care piesă arăta, că ómenii din România, și boerĭ și funcționarĭ și tot ce se numĕră în societatea mai alésă, sunt nisce prăpădițĭ, bețivĭ, cartoforĭ, desfrînațĭ, năimițĭ și mai nu sciu ce. Piesa era scrisă în limba nemțéscă și în tóte orașele din Germania și din Austria, ómenii sĕ duceau la teatru și, vĕḑênd piesa teatrală a Jidovului, se mirau, ce fel de ómenĭ stricațĭ și ticăloșĭ mai sunt în țéra românéscă! Și tóte diarele nemțescĭ erau pline de laudele piesei și de batjocurile la adresa bieților Românĭ.

Despre aceste douĕ lucrurĭ am scris eu așa-dér atuncĭ în diarul din Baia-mare.

Eu eram atuncĭ în Graț (în țéra Staierului) și învĕțam la școla cea mare, care se chiémă universitate. Intre profesorii mei era unul, care îi iubia mult pe Românĭ și avea de prieten pe cel mai învĕțat Român, pe d-l Bogdan Petriceicu-Hașdeu din Bucurescĭ. Numele lui era Hugo Schuchardt și era tare învĕțat. Pot sĕ ḑic póte mai învĕțat chiar și decât Hașdeu al nostru, pentru-că chiar și Hașḑĕu, când a scris cartea sa cea mare, intitulată „Cuvinte din Bĕtrânĭ", în care arată cu documente limba, pe care o vorbiau Românii înainte de asta cu 350 de anĭ, apoi ca sĕ fie mai asigurat, că a tîlcuit bine lucrurile, s'a adresat lui Hugo Schuchardt. Ĕtă ce scrie d-l Hașdeu despre Schuchardt:

„In privința filologică mai în specie, pentru a-ne asigura după putință contra erorii am supus primele douĕ părțĭ ale publicațiunii la apreciarea amicului nostru Hugo Schuchardt, unul din cei mai celebri linguiștĭ contimporanĭ".*)

Cum am ḑis, profesorul acesta era fórte învĕțat și multe limbĭ cunoscea. Cunoscea și limba românéscă și tîlcuia atuncĭ limba nóstră poporală din colecția de poesii poporale ale lui „Iarnik și Andreiŭ Bârseanu".

I-am arătat articolul, ce l'am scris în „Gutinul" și a rĕmas din cale afară mâhnit. S'a dus anume la o bibliotecă sĕ caute cartea lui Umlauft, sĕ vadă cu ochii proprii, décă e adevĕrat, ceea-ce am scris eu. A și găsit ediția I, nu a doua din care am scris eu, și în acéstă ediție a găsit și partea, în care se vorbia atât de rĕu despre Românĭ. A doua ḑi mĕ trezesc cu o scrisóre dela Schuchardt, în care ḑice între altele:

„Am cercetat și eu în cartea lui Umlauft, ediția I, care mi-se pare, că a fost scósă de sub tipar la 1875. Și aicĭ se află partea, pe care ai tradus-o d-ta. Mĕ

*) „Cuvinte din Bĕtrânĭ" I prefață. Bucurescĭ 1878.

va da avênt poporațiunei, deschiḑêndu-i-se linia de comunicație cu Brașovul.

Pentru propunerea comis. permanente vorbesc *Nagy* Lazar, Dr. Ioan *Șenchea*, Dr. Ioan *Turcu*. Pentru contrapropunerea făcută de Dr. Șerban vorbesce Carl *Schnell* și Moise *Brumboiu*. Făcêndu-se votare, propunerea comisiunei permanente *a căḑut* și așa a rĕmas, ca pertractările sĕ se concontinue în causa facerei liniei până la Brașov.

Contra conclusului acestuia Dr. Ioan Șenchea a anunțat protest.

Din acestea orĭ care cetitor nepreocupat îșĭ póte face conclusiunile. Póte fi în favorul poporului nostru curat român din acest comitat nouele bastióne de maghiarisare: gimnasiul de stat deja făcut, fabrica de tutun, direcția financiară, tribunalul și oprirea circulațiunei trenului în Făgăraș, ba greutățile comunicației sĕ siléscă pe toțĭ Românii a vedé jidovirea Făgarașului, maghiarisarea copiilor lor în școlele de stat de acolo, oprirea lor dela școlele române din Brașov, stagnarea esploatării pădurilor, stagnarea unei mai vii mișcărĭ comerciale, ce ar puté sĕ resulte făcêndu-se linia ferată?

Și când te gândescĭ că aceste lucrurĭ sunt cerute și de unii dintre Românĭ?....

X.

## Alegerea de deputat în Deva.

***Deva***, 30 Maiŭ 1902.

*Stimate D-le Redactor!* Nicĭ-odată, alegerile de deputațĭ în cercul nostru electoral pentru dieta din Budapesta n'au fost atât de agitate, ca astăḑĭ. Cu sĕptĕmânĭ înainte, cortesii au cutreierat cercul, capacitând fie-care, în felul sĕu pe alegetorĭ. Vĕ puteţĭ închipui, la câte tentațiunĭ, ademenirĭ, promisiunĭ și amenințărĭ au fost espușĭ oficialii și cei cu câte una pe rĕvaș, dér mai ales alegĕtorii țĕranĭ. Toțĭ păreții stradelor au fost mânjițĭ cu numele ambilor candidațĭ: Grof *Toroczkay* Miklos și *Réthy* Lajos, ştergêndu-se și comentându-se cu diverse observărĭ numele candidaților și de o parte și de alta.

Apoi au fost împĕnațĭ toțĭ școlarii, toțĭ învĕțăceii de meserie și toțĭ servitorii, ba și unii bărbațĭ, cunoscuțĭ de ómenĭ mai așeḑațĭ. S'au tipărit și împărțit poesii corteșiescĭ, care de care mai stupide și „éljenurile“ păreau, că nu vor mai sferși.

Astăḑĭ, în ḑiua alegerei, des de diminéță, au inundat din tóte părțile, alegĕtorĭ și nealegĕtorĭ, apoi și o mulțime de curioșĭ din localitățile vecine, de óre-ce a eșit vestea, că vor fi marĭ turburărĭ. De fapt, erĭ după amiaḑĭ, au și sosit dela Orăștie trei compănii de infanterie, ér honvedimea la casarmă era pusă pe picior de bătaie.

In cercul Devei sunt aprópe 1600 de alegĕtorĭ. Se înțelege, că majoritatea alegĕtorilor e — ca tot-déuna, — în serviciul candidatului guvernamental. — De aceea aicĭ, nicĭ că au candidat decât ómenĭ de ai guvernului. Acum ambii sunt de partida guvernamentală, — lupta decĭ e grea pentru mamelucĭ, carĭ n'ar voi sĕ se strice nicĭ cu unul. Grof Toroczkay Miklos e doritul guvernului și sprijinitul așa ḑisei aristocrații și a nemeșilor scăpătațĭ din comitat, — prin urmare și al gardei oficialilor de tótă categoria. Réthy Lajos e idealul profesorilor, sĕu cum îi poreclesc pe aicĭ, al „dászkel“-ilor, — apoi al meseriașilor și al burgărilor de tot soiul, al învĕțătorilor de stat și confesionalĭ, al studenților și al femeilor, carĭ aḑĭ, — fără deosebire de dame și „ténsaszony“-i au desvoltat o corteșire ne mai pomenită.

Scurt, unul din cei doi candidațĭ e al „aristocraților“, celălalt al „democraților“.

Plasarea ostașilor în apropierea locului de alegere la „Reduta“ și la „Ovóda“, și preumblările celor cincĭ-ḑecĭ de gendarmĭ, de-alungul ulițelor, — au pus în respect pe lărmuitorii de erĭ... Se ḑice că antagonismul între cele două tabere e atât de mare, încât pe Réthy Lajos de pildă îl declară, „de o pănură cu dacoromânii N. N. și N. N“.

Alegerea s'a început pe la 9 óre. — Preoțĭ românĭ din cerc nu am vĕḑut, de cât vre-o trei patru, — cunoscuțĭ, de pe la papricașul dela mileniu și dela alte tămbălăurĭ. Am vĕḑut însĕ câțĭ-va preoțĭ din alte cercurĭ. Ce vor fi căutat aceștia pe aicĭ, se póte conchide de acolo, că făceau pe corteșiĭ fără sfială; — apoi am vĕḑut mulțĭ notarĭ cercualĭ érășĭ din alte cercurĭ electorale. Așa se vede, că s'au mobilisat toțĭ câțĭ aveau sĕ grijéscă de alegĕtorii românĭ.

Țĕranii au fost importațĭ, apoi dușĭ sub stégurĭ unguresci și îngrădițĭ de tot soiul de corteșĭ. Tineretul a desvoltat o mare activitate, ba cocóne elegante, se îmbulzeau prin crîșme printre alegĕtorĭ și servitórele capacitau câte pe un „bade“, ca sĕ mérgă în drépta sĕu în stânga. Așa a decurs tótă ḑiua până séra la 9 óre.

Cine și cum a votat dintre Românĭ, voiŭ afla mai tarḑiu.

Séra pe la nouĕ resultatul alegerei e: că grof *Toroczkay* Miklos *a fost ales cu o* majoritate de 200 voturĭ. Așa-déră „méltóságosii“ au învins, ér falnicul Réthy a căḑut și astă-dată, — a patra sĕu a cincia óră.

Acum póte merge, unde ne mâna el mai anii trecuțĭ...

*Corespondentul.*

## Góna contra colorilor românescĭ.

Este sciut, că colorile albastru (mieriu)-galbĕn și roșu sunt colorile, pe carĭ poporul român le pórtă cu mult drag. Aceste colorĭ le găsescĭ la îmbrăcămintea femeilor, la brîele bărbaților, la țolurĭ, desagĭ și alte țesăturĭ de lână și bumbac.

Românul pórtă, sĕracul, de sute de anĭ aceste colorĭ, pentru-că cu ele s'a pomenit. De unde le-o fi luat Românul colorile acestea nu se scie, póte tocmai dela curcubeul, ce se vede câte odată așa de frumos pe ceriu.

Nu-i este dat însĕ Românului sĕ se bucure nicĭ de colorile împrumutate dela fenomenele naturei, care este pentru toțĭ ómenii de-opotrivă, pentru-că ḑiarele unguresci strigă, că acestea sunt colorile țĕrii românescĭ, ér guvernul le-a oprit, și cine le pórtă, se ḑice, că e vênḑător de țéră, și mai nu sciu ce.

De multe-orĭ s'a întêmplat, că poliția din Brașov a desbrăcinat (sĕ iertațĭ) ómenii, pentru-că au vĕḑut câte un ciucalău albastru-galben-roșu atêrnând dela cióreci, și le-a confiscat brâul. Ți-ar veni sĕ rîḑĭ, décă n'ar fi lucrul tocmai așa de trist.

Acuma ne vine scire din Blașiŭ, că la mărturia (têrg sĕptĕmânal) din Joia, ce a trecut, gendarmii umblau ca turbațĭ la vênătóre prin piața Blașului, după desagĭ și brâne și mai nu sciu ce fel de obiecte, pe carĭ se aflau acele trei colorĭ urgisite de ei.

Unei femei mărginene, care venise cu brêne și brăcile cu colorile românescĭ de vênḑare, gendarmii i-le-au luat tóte acestea și au lăsat-o pe biata femeie plângênd după munca și cheltuiala, ce a făcut-o.

La tóte acestea — după cum ni-se scrie din Blașiŭ — e de vină solgăbirĕul de-acolo Dr. Tókos, care vré sĕ se recomanda cu d'al d'astea, ca sĕ fie înăintat. Că așa merge la noi acuma. Acela este mai tare înăintat, care descopere mai mulțĭ „dușmanĭ“...

Prin asemenea lucrurĭ, orĭ-cine póte vedé, că gendarmii îi învață pe Românĭ, chiar și pe cei din urmă țĕranĭ și pe femei chiar, sĕ-șĭ iubéscă încă și mai mult colorile lor naționale...

## In jurul alegerei de episcop în Arad.

Nu s'a mai pomenit la noi Românii alegere de episcop, în ajunul căreia sĕ se fi agitat în mod atât de pătimaș ca acum în fața alegerei de episcop dela Arad. Nu-i destul, că fóia română din Arad ațîță necontenit patimele, scriind cu atâta dispreț despre demnitarii bisericei, pe carĭ nu i are la inimă, și lovind în autoritate și în principiul ei, fără a se gândi la tristele urmărĭ, dér acéstă certă se pórtă și în colónele ḑiarelor maghiare.

Cei dela numita fóiă acusau și acusă pe părintele archimandrit Hamsea, că P. C. S. ar fi urḑitorul celor ce se scriu în ḑiarele maghiare despre candidații la episcopie. Acésta s'a desmințit însĕ din parte competentă.

Intr'aceea însĕ vedem, că cei carĭ acusă așa de cumplit pe archimandritul Hamsea, nu prea fac gură când se agitéză în „Egyetértés“ și alte foi pentru candidatul lor părintele vicar Mangra.

Am spus, că dintre tóte foile maghiare kossuthistul „Egyetértes“ sprijinesce mai tare candidatura lui Mangra. Suntem informațĭ, că la acésta fóie colaboréză faimosul Alexicĭ György, care e amic bun cu vicarul Mangra. Póte că chiar Alexics a fost acela, care la însărcinarea redacției ḑiarului „Egyetértés“ a avut o convorbire cu părintele Mangra. Étă ce scrie fóia unguréscă despre acésta în numĕrul sĕu de Miercurĭ, 28 Maiŭ:

„Se scie, că pentru scaunul episcopesc gr. or. din Arad, sĕ pórtă o luptă estraordinar de agitată între partidele celor doi candidațĭ: vicarul din Oradea-mare Vasile Mangra și archimandritul Aug. Hamsea. In cestiunea acésta, care intereséză mult și opinia publică maghiară, corespondentul nostru din Oradea a vorbit cu Mangra și l'a întrebat, care-i este rĕspunsul la acusările, ce se ridică acum contra lui prin foi. Candidatul de episcopie a ḑis următórele:

„— Cu consciință liniștită pot sĕ spun, că acusările acelea sunt lipsite de obiectivitatea recerută, fiind-că presentă activitatea mea din trecut în mod esagerat și întortochiat. Imi trag la îndoială și patriotismul, nu-i așa? Ei bine, învinuirea acésta mĕ atinge fórte dureros. Nimenĭ nu póte sĕ dovedéscă, că înainte de a deveni și vicar episcopesc, așĭ fi venit în contradicție (m'așĭ fi opus) cu legile patriei mele. Factorii competențĭ, dér și orĭ-care altul, care s'a înteresat de activitatea mea, șĭ-a putut câștiga convingerea, că *sunt aderent însuflețit și sincer al ideii de stat maghiar* și tóte nisuințele mele sunt îndreptate spre aceea, ca *sĕ fiu pentru credincioșii mei pildă viuă de iubire de patrie, de fidelitate cătră rege și de respectare a legilor statului maghiar.* Și eu slujesc nobilul scop, căruia i-a slujit fericitul episcop Goldiș: ca Maghiarii și Românii sĕ se înțelégă unii cu alții și sĕ trăéscă în *frățietate și dragoste.* Și eu am încredere în în drépta opinie publică maghiară, că nu mĕ va judeca greșit, ci va *sancționa* acéstă nisuință a mea. De altmintrelea învinuirile, ce s'au ridicat înpotrivă-mĭ, nu-le pot considera în parte mare, ca espresiunea opiniei publice maghiare. Am dór cunoscință sigură, că comunicările acelea derivă mai ales din mânĭ românescĭ, carĭ vréu sĕ-șĭ validiteze interesele lor proprii prin discreditarea mea, cred însĕ că nu-șĭ vor ajunge scopul și nu vor întuneca declarațiunea mea când mĕ mărturisesc franc și sincer, de aderentul statului maghiar și al *frățietății maghiaro-române*“.

La întrebarea corespondentului foii maghiare, când va fi alegerea de episcop, vicarul Mangra a rĕspuns, că după regulamentele bisericescĭ, timpul espiră la 15 Iunie. Crede, că sinodul electoral se va convoca înainte de espirarea acestui termin. Spune, că consistoriile din Arad și

---

mir, că dela 1875 până la 1883 nimenĭ nu șĭ-a ridicat cuvêntul, cerênd sĕ se schimbe acele ocărĭ, orĭ décă și-l'a ridicat cine-va, atuncĭ mĕ mir cum de n'a folosit nimica“.

Așa scriea Schuchardt la 20 Ianuarie 1890, mirându-se, că în 8 anĭ de ḑile nimenĭ dintre Românĭ nu șĭ-a ridicat cuvêntul, sĕ protesteze și sĕ céră schimbarea pasagiului injurios.

De-atuncĭ au trecut doi-spre-ḑece anĭ și pasagiul respectiv încă și astăḑĭ se află în cartea lui Umlauft.

De-atuncĭ a apărut adecă numita carte în a treia ediție, așa-mĭ spunea mai dĕunăḑĭ un domn profesor de aicĭ din Brașov. „Inchipuesce-țĭ domnule“, îmĭ ḑicea acel profesor, „cartea lui Umlauft a fost scósă de-atuncĭ și în a III ediție (la 1897) și pasagiul citat de d-ta se află și în acéstă ediție“.

Apoi nu-i bine așa.

Avem aicĭ în Ungaria și Transilvania cincĭ gimnasii românescĭ. La fie-care gimnasiu este câte un profesor de geografie și câte unul de istorie. In bibliotecile gimnasiilor, probabil, că se va fi găsind cartea lui Umlauft. Mai avem profesorĭ de geografie și istorie și în Bucovina. Aceștia fiind ómenĭ de specialitate, ar fi fost datoria lor sĕ-șĭ ridice cuvêntul și sĕ-l facă atent pe d-l Umlauft, că a fost tras pe sfóră de d-l Berg, și că a lăsat sĕ se scrie în cartea sa lucrurĭ neadevĕrate despre noi.

Tóte câmpiile, pe unde s'au dat lupte crâncene, Românii din armata Austriacă șĭ-au dat din belșug tributul sângelui, și chiar într'un numĕr de Dumineca am scris odată, cum însușĭ Napoleon cel mare a rĕmas uimit de vitejia unui regiment românesc și totușĭ în cartea d-lui Umlauft se scrie, că Românii sunt lașĭ și fricoșĭ...

Asta nu se mai póte tolera.

Décă decĭ nu s'a făcut până acuma îndreptarea pasagiului injurios, trebue sĕ se facă numai decât. In ediția a IV, décă va mai apăré, nu e permis sĕ se scrie despre noi cu atâta rea voință. In prima linie este datoria profesorilor, sĕ vegheze asupra bunului nostru nume și sĕ nu îngădue, sĕ ne terfeléscă orĭ-ce „tras-împins“.

Ii rog decĭ pe toțĭ acei domnĭ profesorĭ, mai ales pe cei de geografie și istorie, carĭ vor ceti rêndurile acestea, sĕ-șĭ ia ostenéla a scrie câte-va rêndurĭ la editorul cărții în Viena. Atrag totodată și atențiunea „Asociațiunei pentru literatura și cultura poporului român“ asupra acestui lucru. Protestarea unei instituțiunĭ culturale, în tot casul va avé mai mare efect, decât protestarea unor particularĭ.

Fiind-că am atins în trécĕt și piesa lui Brociner, al cărui titlu este: „Die Hochzeit von Valeni“ (Nunta din Vălenĭ“), pe viitor voiŭ reveni pe scurt asupra acestei piese și pe urmă vom trece în sfîrșit și la celea ce le scrie Eder despre noi.

*Delaletca.*

## Poesii poporale.

(Din *Ofeca* lângă Panciova.)

Audĭ mândră Mariuță
Cum te strigă badea 'n frundă
— Las sĕ strige bóla 'l mânce,
Că nu strigă nicĭ d'un rĕu,
Ci strigă de dragul meu
Nu strigă nicĭ d'un urît,
Ci strigă că l'am iubit.

*

Pentru tine mândră hĕi
Mi-o perit iérba pe văi
Și polog de nouĕ clăi.

*

Dragu-mi-'i omul pe lume,
Care vede și nu spune
Și mĕ vede și pe mine
Și nu spune cătră nime.
Dér urîtu-i omul Dómne,
Care bagă vorbă slabă
Și el n'are nicĭ o trébă.

*

Dómne nu te mânia
Pentru lăcomia mea,
Că eu Dómne's lăcomos
Pe omul care-i frumos.

*

Fă-mĕ Dómne, ce mi-i face,
Fă-mĕ burme și inele
La mândra pe degețele,
Când se duce sĕ se culce
Cu mâna și-o face cruce
De minĭ aminte șĭ-aduce.

*

Dorule nu fi cu dracu
De umbli sĕ-mĭ pui baș capu
Mĕ porțĭ nóptea pe la șură
Pentru mândra știrbă 'n gură,
Mĕ porțĭ nóptea p'în grădiuĭ
Pentru mândra din vecinĭ.

Culese de *Petru Tomiciu.*

Oradea au propus diua de 11 Maiu, dér Metropolitul n'a primit terminul acesta „din cause personale". Consistoriile şi-au esprimat Metropolitului dorinţa, ca alegerea sĕ se facă cât mai curênd şi Metropolitul va satisface acestei dorinţe, „căcĭ, repet, după statutul biserices convocarea Sinodului este în dreptul consistoriului şi despre acésta Metropolitul n'are decât sĕ fie încunosciinţat."

*

După cum se comunică din Arad, *alegerea* se va face în diua de *Joi 30 Maiu v. (12 Iunie st. n.)*

## SCIRILE DILEI.

— 18 (31) Maiŭ.

**Fundaţiunea Dr. Iosif Gall.** D-l Dr. *Iosif Gall,* membru în camera magnaţilor, condus de nobila dorinţă de a veni în ajutorul bisericei şi şcólei române, a făcut o frumósă fundaţiune în folosul acestor sfinte aşedĕminte. D-sa *a testat partea cea mai însemnată a averei sale Metropoliei române gr. or.* cu destinaţiunea, de a-se îmbunătăţi plata învĕţătorilor românĭ gr. or., a-se ajuta studenţii de ambele sexe la tóte studiile mai înalte, înţelegêndu-se între acestea şi artele şi economia. Intâietate vor avé cei din diecesa gr. or. a Aradului. Fundaţiunea acésta a făcut'o d-l Gall conform înţelegerii avute cu fericita sa soţie. Fapta nobilă a d-lui Dr. Gall se laudă de sine. Ea e o dovadă de spiritul de jertfă şi de bunele sentimente, ce le nutresce d-sa faţă cu causa cea mare a învĕţământului nostru confesional şi a crescerei tinerimei nóstre.

**O nouă bancă românéscă.** In *Sân-Miclăuşul-mare* se va înfiinţa un nou institut românesc de credit şi economii, societate de acţii, sub numele *„Viitorul"*. Societatea se înfiinţéză cu un capital de *400.000 cor.*, împărţit în 2000 acţii de câte 200 cor. Subscrierea acţiilor se încheie cu diua de 30 Iunie st. n. 1902. O listă de subscripţii se află şi la redacţia fóiei nóstre. — Dorim iniţiatorilor spor şi isbândă.

**Esamene.** După cum ni-se scrie, în comuna *Vaşad* (comit. Bihor) locul natal al fostului metropolit de pie memorie Dr. I. Vancea de Butésa, esamenul cu elevii şcólei române gr. cat. de acolo s'a ţinut în 21 Maiŭ, sub conducerea directorului şcolar şi paroch Dem. Mureşanu. Invĕţătorĭ la acésta şcólă sunt d-nii Samuil *Sabo* şi Emiliu *Popp.* La esamen a luat parte popor în mare numĕr. Din rĕspunsurile elevilor s'a vĕdut, că învĕţătorii au stat de şcólă şi au instruit pe copii cu succes. — Un alt esamen tot atât de bine reuşit a fost — precum ni-se scrie — în comuna *Silimeghiu* (Sĕlagiu) la 17 Maiu, presidat de protopopul tractului Gabriel Cherebeţiu şi fiind de faţă parochul din localitate I. Paşca şi numeroşĭ poporenĭ. Invĕţător în acéstă comună e d-l Ananie *Sasu,* care şi-a dat tóte silinţele cu elevii, ceea-ce s'a vĕdut din rĕspunsurile lor.

— Despre un alt esamen, ce s'a ţinut cu elevii şcólei din *Mărgău* ni-se scrie: In 24 Maiŭ a. c. s'a ţinut esamenul la noi cu şcolarii gr. c. din ambele clase sub conducerea d-l I. Mango învĕţător şi a d-şórei Mariţi Moldovan, învĕţătóre. Erau de faţă mulţĭ părinţĭ, carĭ urmăriau cu interes rĕspunsurile micilor lor odrasle. Despărţĕmintele I, II au fost esaminate în órele antemeridiane, ér desp. III, IV, V, VI, în órele postmeridiane. Resultatul a fost din cele mai frumóse. Elevii rĕspundeau curagioşĭ, în mod respicat şi lămurit. D-l protopop, care a presidat esamenul, a fost fórte mulţumit. Relevez şi obiectele de lucru manual, făcute de eleve, precum şi desemnurile frumóse. Câte-va recitărĭ în dialóge şi trialóge au impresionat numerosul public. Cu acéstă ocasiune amintesc pe d-l G. *Fărcaş,* notar în Călata, care a oferit 4 coróne ca premiu pentru şcolarĭ, precum şi pe d-l I. *David,* care a oferit o cutie de zăhar şi de asemenea 4 coróne. Afară de premiile în banĭ, s'au mai împărţit între şcolarĭ şi cărţĭ de rugăciunĭ. La sfîrşit d-l protopop a ţinut o frumósă cuvêntare, în care şi-a esprimat deplina sarisfacţie cu cele vĕdute şi audite. — G.

**Incheiarea anului şcolar la universitatea din Clujiŭ.** In diua de 29 Maiŭ s'a încheiat anul şcolar la universitatea din Clujiŭ. Cu ocasiunea acésta s'au împărţit şi premiile pentru diferite lucrărĭ. Premiul pentru lucrarea în limba română l'a obţinut Iustin *Nestor* student în drept (anul II), ér premiul pentru sîrguinţă Aurel *Gajea* stud. în filosofie (anul I).

**Nouă cancelarie advocaţiala.** D-l Dr. Nicolae *Ionescu,* cunoscut şi în cercurile nóstre din Braşov, face cunoscut, că şi-a deschis cancelarie advocaţială în *Caransebeş,* strada principală, în casele d-lui major Paul Pop, Nr. casei 485.

**Gherasim,** piticul călugăr dela mănăstirea Tismana (România), a încetat din viéţă sĕptĕmâna trecută. „Tătuţul Gherasim", cum îl numiau fraţii în Christos, precum şi visitatorii frumósei mănăstirĭ, s'a născut la anul 1817, în comuna Meriş, judeţul Mehedinţĭ, şi a îmbrăcat haina monahală la vêrsta de 20 anĭ la acéstă mănăstire. In tinereţe făcea comerciŭ de pescărie în T.-Severin şi din causa staturei prea micĭ, era obiectul glumelor rĕutăcioşilor, fapt care l'a hotărît sĕ între în călugărie. Din fire fórte bisericos, asista regulat la tóte s-tele slujbe de di şi de nópte la s-ta mănăstire; era un bun cunoscĕtor al tuturor buruenilor, pe carĭ le întrebuinţa ca medicamente la diferite bóle, şi n'avea mai mult ca 114 centimetri. De notat e, că tătuţul Gherasim n'a mâncat carne timp de 45 anĭ.

**Lovit de trăsnet.** Ni-se scrie: In comuna Cuvescĭ Timiş), după multe ploi şi furtunĭ, carĭ se par a nu mai înceta, Vinerĭ în 10 (23) Maiŭ s'au ivit pe firmament cu o iuţélă neaşteptată norĭ grei cu plóie mare şi puţină grindină. Tinĕrul econom şi fost corist George (Giurca) *Iovţa* tocmai în momentul când, ajuns acasă dela munca câmpului, s'a pus cu familia la masă sĕ mănânce ceva, fiind el tocmai lângă părete, o scânteie electrică din norĭ a venit drept în cleşteia casei şi prin o găurice, ce nu era departe de colţ, pe sub grinduţa casei s'a descărcat drept în capul lui. De aci mergênd săgéta pe el în jos, a scos o bucată rotundă din blidul, ce era înaintea lui, rĕmâind încolo blidul nespart şi neatins. Nenorocitul împreună cu soţia, cu sora şi nepóta sa au cădut fără consciinţă la pămênt. Urmarea a fost, că cei-lalţĭ şi-au venit în orĭ, dér nefericitul tinĕr fiind lovit direct, a rĕmas mort îndată. A fost înmormêntat Sâmbătă a. m. de preotul, învĕţătorul şi corul vocal din loc petrecut de un imens public, fiind acesta în comuna nóstră unicul cas în felul sĕu. In vecĭ pomenirea lui.

**Mórtea mamei lui Banffy.** In Clujiŭ a repausat în diua de 30 Maiŭ baronesa Banffy, vĕduva baronului Daniel Banffy, şi mama fostului ministru-preşedinte. Bĕtrâna baronesă era în etate de 81 anĭ. O jelesc trei fii şi alte rude.

**Luptă între Românĭ şi Slovacĭ.** La stabilimentul de industrie de lemne din Cimpa (Hunedóra), Dumineca trecută trecea Ioan Munteanu cu o fată de Român. Trei Slovacĭ s'au luat după el, vrênd sĕ-i ia fata. Intâiŭ au aruncat cu pietrii asupra lui, pe urmă apropiindu-se erau sĕ-l atace pe Munteanu cu bâtele. Munteanu, neavênd alta cu ce se apĕra, a scos un revolver şi a împuşcat pe unul dintre Slovacĭ, ér ceilalţĭ au fugit. S'a pornit cercetare, ér Munteanu a fost arestat.

**Jubileul rectorului universităţii din Cernăuţĭ.** Pentru luna Iunie se fac marĭ pregătirĭ în cercurile universitare din Cernăuţĭ, pentru serbarea jubileului de 20 de anĭ, de când consilierul consistorial Dr. *Wojucki,* protopresbiter staurofor şi rector h. t. al universităţii, a fost promovat de doctor în teologie. Dr. Wojucki a fost — după cum spune „B. J." — *primul doctor în teologia gr. or. din Austria.*

**Concert militar.** Duminecă séra concert militar la „Pomul verde".

## O nouă reuniune.

*Tohanul-vechiŭ,* 26 Maiŭ 1902.

Erĭ în 25 Maiŭ n. a. c. s'a pus în comuna nóstră temelie unei societăţĭ caritative, numită *„Reuniunea greco-catolică română de înmormêntare din Tohanul-vechiŭ"*. Ideia acestei reuniunĭ lansată în popor în sĕrbătorile Crăciunului, a prins rădĕcinĭ şi a aflat rĕsunet în inimele tuturor locuitorilor. S'a lansat prin comună o listă de subscripţie de probă, care în scurt timp a fost acoperită de aprópe 300 de subscrierĭ. In 23 Martie a. c. o adunare mai restrînsă de popor a ales o comisie de 7 fruntaşĭ, carĭ sĕ facă un proiect de statute.

Adunarea de erĭ avea sĕ desbată şi sĕ priméscă statutul elaborat conform împrejurărilor nóstre locale. Poporul adunat în numĕr peste aşteptare de frumos în ordine esemplară, mai întâiŭ a aclamat de preşedinte interimal pe d-l Moise *Brumboiu* adm. paroch; de notar pe Spiridon *Boita* practicant în drept; de membri verificatorĭ pe Gregoriu *Manoilă* cooperator, Niculae *Grozea* proprietar, prim-curator bis., şi George *Oprea* magistru postal.

S'au cetit apoi paragrafii din statutele presentate, carĭ cu fórte mică îndreptare au fost unanim votate.

Observ că numĕrul membrilor plătitorĭ este statorit în 300, taxa de înscriere de persónă 2 cor. 40 b., pentru cărticica de membru, taxa de solvit după fie-care membru rĕposat 40 banĭ, ér ajutorul este statorit de-ocamdată în 80 coróne după fiecare cas de mórte în mod egal.

Statutele vor fi în timpul cel mai scurt înaintate spre aprobare ministerului reg. ung. competent, după care reuniunea îşĭ va începe activitatea.

Terminat fiind programul adunării, toţĭ participanţii au rĕmas mulţumiţĭ de acest frumos început, dorind cu toţii, ca sĕ vedem înfiinţată în mijlocul poporului nostru o asemenea bună instituţie. Dumnedeu întru ajutorul nostru!

*Bârseanul.*

## Un cas tragic.

*Bucium,* Maiŭ 1902.

Miercurĭ în 21 Maiŭ n. a. c. au fost mânaţĭ locuitorii acestei comune, ca sĕ reguleze movilele de mieduină în pădure şi sĕ pună sĕmênţă de brad. Cu cei ieşiţĭ a mers şi *Panfine* al lui Panfilie *Ghircoiaş,* un bărbat tinĕr în etate abia de 24 anĭ, care nicĭ n'a împlinit anul de căsĕtorie fericită. El încă des de dimineţă a luat sacul cu sĕmênţa de brad dela primar, şi în cea mai bună voie mergea în fruntea tuturor, glumind şi rîdênd, ne-aducêndu-şĭ aminte, că merge: „de unde nu mai este reîntórcere". Şi acolo în pădure era tot glumă şi voie bună.

Intr'un târdiu se arată un câne, pe unde lucrau ei. Servitorul (păzitorul) pădurei, adus şi pus de curênd, anume Ion *Pampu* din Scoreiŭ, a puşcat în câne şi nu l'a nimerit. De toţĭ a fost luat în rîs pentru acésta. Intre cei carĭ îl rîdeau, era şi nenorocitul Panfilie P. Ghircoiaş. Acesta făcea glume pe contul servitorului numit. Acela, în mânia lui de a puşca, dise, că şi pe el îl puşcă. Panfilie a luat'o de glumă şi i-a dis: *„Puşcă-mĕ"*! Atuncĭ pĕcătosul de servitor i-a dis: *„Intórce-te numai cu faţa cătră mine"*. In timpul acesta a încărcat puşca cu tăieturĭ de plumb. Nenorocitul Panfilie neobservând, îi întórce pieptul şi îi dice: *„Puşcă!"* Nicĭ un minut n'a trecut, şi nemernicul de servitor descarcă puşca. O detunătură. în spaima tuturor celor de faţă, şi *Panfilie cade la pămênt* rostind ultimele vorbe desperate: *„M'ai mâncat!"* apoi nisce gemete de durere, şi rĕmâne fără suflare...

Cei din prejurul lui îngroziţĭ se apropie de el, îl mişcă, îl ridică, dér tóte în zadar, că era — mort.

Servitorul criminal dă sĕ fugă, însĕ e prins de mulţimea înfuriată, şi e mirare, décă a rĕmas nesfăşiat. Cei de faţă i-au apoi mortul şi-l duc din pădure la vale, şi de acolo acasă.

După amédĭ pe la 4 óre sosesc cu el în comună. Vestea omorului merge ca fulgerul din gură în gură. Amar şi jale, plânsete şi vaiete în tóte părţile. Aude şi tinĕra lui nevastă neaşteptata lovitură, — ea este în stare binecuvêntată şi cu care a dus o viéţă fericită... dér de tot scurtă. Leşină şi sĕ luptă cu mórtea. Nimenĭ n'o putê mângăia şi linişti....

Dér tóte în zadar!...

S'a făcut arĕtare la judecătorie, de acolo s'a telegrafat la tribunal în Braşov, în urma cărora Vinerĭ după amiédĭ în 23 Maiŭ a. c. a venit comisiune dela Braşov şi i-a făcut autopsia.

A fost puşcat în partea dréptă a coşului pieptului. Avea 15—17 găurĭ da tăieturĭ; toţĭ plumbii au rĕmas în corp, opriţĭ în óse. După secţionare s'a făcut cercetarea de lipsă, s'a ascultat criminalul şi martorii, carĭ au fost de faţă la sĕvîrşirea crimeĭ. S'au constatat cele de sus.

După depărtarea comisiei s'au luat mĕsurile de lipsă şi încă în acea di s'a înmormêntat, însoţit de mulţime de ómenĭ până la mormênt. Dumnedeu sĕ-l ierte!

*Cu arma nu-i bine sĕ se jóce nimenĭ!*

X.

## Cutremure de pămênt.

La 8 Maiŭ c. vulcanul *Mont Pelée* de pe insula Martinica, prin erupţiunile sale şi prin cutremurele împreunate cu aceste erupţiunĭ, a nimicit înfloritorul oraş *Saint-Pierre* cu multe sate dimprejur, dimpreună cu 40 de mii de ómenĭ şi vr'o 20 de corăbii, carĭ se aflau în port. Acéstă catastrofă a umplut de grózǎ lumea întrégă, mai vêrtos, că după acest vulcan s'au pornit şi alţĭ vulcanĭ a face erupţiunĭ şi a-se produce cutremure de pămênt.

Localităţile de pe mare şi din apropierea mărilor sunt espuse adeseorĭ la cutremure. Dér şi pe la noi se simt uneorĭ cutremure de pămênt; dovadă este şi cutremurul dela Arad şi cel dela Timişóra din dilele acestea.

Dintr'o însemnare veche lăsăm sĕ urmeze unele date despre cutremure de pămênt, carĭ s'au simţit pe la noi:

La a. 1802 în 14 Octomvrie s'a cutremurat pămêntul la 11½ césurĭ din di, aşa că multe case au cădut (la Braşov), éră prin Treiscaune multe biséricĭ unguresci s'au dĕrîmat. Tot atuncĭ a cădut şi turnul Colţiĭ din Bucurescĭ.

La a. 1802 Octomvrie 14, a fost un mare cutremur de pămênt, care a făcut sĕ se strice multe bisericĭ din Bucurescĭ şi a cădut Colţea şi alte sfinte bisericĭ, la césul 12½ după prând.

La a. 1812 în 5 Maiŭ în Dumineca a doua după Paştĭ la 9¼ césurĭ diminéţa, s'a cutremurat pămêntul, înse nu prea tare, fiind preoţii duşĭ cu sfintele crucĭ pe Cacova (o stradă în Braşov în Scheiŭ).

La a. 1829 în 14 Noemvrie în diua de sf. apostol Filip diminéţa la 3¾ a fost un cutremur, care a ţinut douĕ minute.

La a. 1830 Aprilie în 15 diminéţa la 2½ césurĭ a fost érăş un cutremur de pămênt, mai slab însĕ.

La a. 1831 în 22 Iunie diminéţa la 3¾ césurĭ s'au cutremurat érăşĭ pămêntul.

La a. 1838 în 11 Ianuarie séra la 8 césurĭ şi jumătate, s'a cutremurat pămêntul fórte tare, un minut şi douĕ secunde, în tóte părţile.

La a. 1838 în 29 Ianuarie Sâmbătă diminéţa s'a cutremurat pămêntul fórte tare, dér nu ca în 11 Ianuarie 1838.

*S.*

NECROLOG. D-l D-r. Daniil P. Bărcianu, profesor şi referent şcolar în consistoriul din Sibiiu, a suferit o grea pierdere prin mórtea soţiei sale *Silvia Bărcianu n. Olteanu.* Adresăm mult obidatului soţ şi întregei sale familii sincerile nóstre condolenţe! Étă anunciul funebral al familiei:

Subscrişii cu inimă înfrântă de durere anunţă tuturor rudeniilor şi cunoscuţilor. că prea iubita soţie, mamă, soră, cumnată **Silvia Barcianu n. Olteanu,** după lungi şi grele suferinţe a adormit în Domnul Joi la 16/29 Maiŭ a. c. 6 óre p. m., în etate de 38 anĭ. Rĕmăşiţele pămêntescĭ ale scumpei defuncte se vor aşeda spre odihnă vecînică Sâmbătă, la 18/31 Maiŭ, 3 óre p. m. dela casa mortuală, strada măcelarilor Nr. 30, în cimiteriul din suburbiul Iosefin. la care trista festivitate învităm pe toţĭ cunoscuţii. Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată! *Sibiiu* 16/29 Maiŭ 1902. Dr. Daniil P. Barcianu, soţ. Sorin, Radu, Andreiŭ, Achil, Lavinia şi Silvia, fii şi fice. Familiile: Barcianu, Olteanu, de Lacote, Giuriade, fraţĭ, surorĭ, cumnaţĭ şi cumnate.

—Părintele **George Nicóră,** preot gr. or. în Deva, a rĕposat — după cum ni-se scrie de acolo — erĭ nóptea. El era plăcut poporului ca preot, căcĭ servia frumos şi cânta pătrundĕtor. — Fie-i ţĕrêna uşóră!

## Inmormêntarea unui veteran.

Miercurî după amiaḑĭ a avut loc, cu o deosebită pompă, serviciul funebru pentru înmormêntarea rĕmăşiţelor pămêntescĭ ale monahului Gherasim *Cosma*, fost sergent în regimentul 10 de dorobanţĭ, în timpul rĕsboiului pentru independenţa României.

Monachul Cosma a luat şi el parte la defilarea dela 10 Maiŭ în Bucurescĭ şi a doua ḑi a murit pe neaşteptate.

Serviciul a fost oficiat în biserica sf. Gheorghe de către P. S. S. Pimen, episcopul Dunărei-de-jos, asistat de clerul bisericei. După sĕvêrşirea serviciului, P. S. S. Episcopul Pimen a ţinut o predică, în care a făcut elogiul eroului. In urmă d. colonel *Cotescu*, comandantul regimentului Putna Nr. 10, a rostit aceste câte-va adênc simţite şi mişcătóre cuvinte:

*Intristată adunare!*

Înaintea nóstră stă rece şi ne însufleţit corpul unui vrednic şi vitez oştên.

Fostul sergent de dorobanţĭ Cosma Iorgu face parte dintre cei ce s'au sĕrbătorit cu atâta pompă de naţiune şi mai ales de capitala ţĕrei în ḑiua de 10 Maiŭ.

Tótă viéţa acestui om este o pildă vie pentru urmaşĭ şi un isvor de sentimente frumóse.

A-l cunósce, însemnéză a-l stima, a-l respecta, a-l venera.

Este născut în plaiul Buzĕului, comuna Ruşăvăţul.

In anul 1870 a fost înrolat soldat la regimentul 2 linie, ér campania ca reservist a făcut'o cu regimentul 10 dorobanţĭ.

La atacul Griviţei se găsia printre cei mai îndrăsneţĭ şi nu a lipsit la nicĭ o luptă, ce s'a mai dat în urmă la Plevna, Vădenĭ şi Racova.

Decoraţiunile, ce i-s'au conferit şi carĭ până ierĭ le purta cu mândrie pe pieptul sĕu, vorbesc de faptele sale şi au fost câştigate cu primejdia vieţei sale.

Ca un vrednic militar, el apĕra cu pieptul sĕu cea mai sfântă causă pentru care un ostaş trebue sĕ-şĭ dea bucuros viéţa: Neatêrnarea şi înălţarea nemului şi patriei sale.

Surprinşĭ şi bucuroşĭ am fost la vederea sa printre noi în momentul defilărei dela 10 Maiŭ. Venise — ne spunea dênsul — sĕ mai vadă odată pe adoratul şi marele sĕu Rege, sĕ vadă sĕrbătorită cum trebue óstea în care cu drag a servit, sĕ ia parte şi el la bucuria generală, ce orĭ-care bun Român trebue sĕ simtă în sufletul sĕu când se sĕrbătoresce ḑiua de 10 Maiŭ.

Viéţa sa civilă încă arată calităţile sufletescĭ ale acestui om. Numai laude din partea şefilor se vĕd în certificatele, ce posedă, numai jertfe din partea sa.

Nepăsător de viéţă, nu agonisise nimic pentru traiŭ. Contribuind încă şi pornirea sa sufletéscă, a apucat calea sfinţilor pentru restul vieţei sale şi se retrăsese cu sufletul curat, cu consciinţa împăcată şi cu credinţa în Dumneḑeu, a petrece restul vieţii în mănăstirea Ciolanu ca monah.

Mórtea sa se datoresce numai dragostei nemărginite, ce avea pentru ţéră, pentru Regele sĕu şi pentru armată.

Muiat de ploie, fără adăpost, orĭ rost de hrană. indiferent de corpul sĕu şi de viéţă, fiinţa cea mai bogată în sentimente frumóse s'a stins în asilul sĕracilor.

Rĕsplata cerescă este ceremonia de astăḑĭ, ce se face monachului Cosma, el care nicĭ-odată nu ceruse rĕsplată nimĕnui pentru faptele sale.

Astă-ḑĭ, că am cinstea şi precăderea ca comandant al regimentului sĕu sĕ-l însoţesc la locul de vecĭ, mĕ descoper şi mĕ închin cu respect asupra mormêntului sĕu cu inima pĕtrunsă de durere pentru prematura sa pierdere.

Sĕ ne serve de esemplu, şi însemnătatea ce s'a dat acestei solemnităţĭ sĕ fie o pildă în viitor pentru toţĭ aceia, carĭ ca şi dênsul vor sci sĕ-şĭ facă datoria.

Adio brav ostaş, vrednic om, sfânt monah, dormĭ în pace şi Dumneḑeu sĕ aibă în grije nobilul tĕu suflet!

Au mai vorbit, tot în biserică, d. Al. Petrovicĭ, ajutor de primar al Capitalei, şi d. I. N. Polichroniade.

Cosciugul, înfăşurat într'un drapel naţional, a fost apoi luat pe braţe de 4 sergenţĭ şi depus pe carul funebru, tras de 8 caĭ.

Cu mare anevoinţă carul strĕbate prin enorma mulţime de lume, care ocupa întrégă piéţa f. Gheorghe şi strada Colţei.

In piaţa Ion Brătianu, au ţinut câte-o cuvêntare d. P. Macri, dela „Universul“ şi d. Tonegaru, student.

Apoi cortegiul şi-a urmat drumul pe strada I. C. Brătianu, strada Clemenţei, Calea Victoriei, strada Lipscanĭ. calea Moşilor până la barieră, de unde corpul a fost dus la mănăstirea Cernica, unde se va face înmormêntarea.

Au fost representate la înmormêntare următórele societăţĭ cu drapel, şi numĕróse delegaţiunĭ:

„Asociaţia“ şi „Uniunea“ studenţilor universitarĭ Românĭ; „Atelierul militar de confecţii“; „Peleşul şi vêrful cu dor“; „Curtea de Argeş“; „Independenţa“ a meseriaşilor friserĭ; „Crucea“ a cântăreţilor bisericescĭ.

Onorurile militare au fost date de o companie din batalionul 8 de vênătorĭ.

Musica regimentului Mihaiŭ-Vitézu Nr. 6 şi musica italiană din Capitală au cântat alternativ, pe tot parcursul procesiunei până la bariera Moşilor.

S'au depus mulţime de coróne.

## Varza (Curechiul).*)

Varza cere un pămênt adênc, afânat bine lucrat şi bine îngrăşat. Ea cresce mai ales în pămênturile nisipo-lutóse. În tot timpul crescerei, trebue bine băgat de sémă la varză, ca sĕ fie mereu udată, ca pămêntul sĕ fie cât mai des prăşit şi plivit de buruenĭ.

Varza se sémĕnă în rĕsadniţă şi apoi se rĕsădesce în grădină. Sĕmînţa de varză care ditru întâiŭ se cumpĕră, se sémĕnă în rĕsadniţă la o depărtare de 3—4 centimetri una de alta. Se apasă apoi încet sĕmênţa şi se acopere cu puţin pămênt mai gras. Décă pămêntul din rĕsadniţă a fost ud, nu se mai tórnă apă peste el, dér décă e uscat, se udă cu apă căldicică şi se acopere numai de cât rĕsadniţa cu rogojinĭ séu păturĭ. Cine mai vrea sĕ aibă în grădina lui gulie, conopidă, mai lasă loc în rĕsadniţă şi pentru aceste legume, carĭ se sémĕnă la fel cu varza. Când sĕmânţa începe a încolţi după câte-va ḑile, se dau la o parte rogojinele pentru a lăsa sĕ între lumina în rĕsadniţă, şi cu cât vremea se face mai caldă şi frumósă, cu atât se lasă mai mult deschisă rĕsadniţa.

Pe la sfirşitul lui Aprilie, când varza va fi bine rĕsărită, o scótem din rĕsadniţă pentru a o sădi în grădină. Pentru acésta se pregătesce mai întâiŭ pămêntul în care o sĕ se puie rĕsadul. Pămêntul se acoperă cu gunoiŭ putreḑit cam de vre-o 4 centimetri.

Din rĕsadniţă se aleg plantele cele mai frumóse şi sănĕtóse, carĭ au rădĕcinĭ puternice şi se scot cu cea mai mare băgare de sémă. Rĕsadul sĕ nu se smulgă, ci înainte de a fi scos sĕ se ude bine pămêntul rĕsadniţei, pentru-ca sĕ se pótă scóte planta mai cu uşurinţă. După-ce s'a scos rĕsadul, e fórte bine, ca sĕ se bage rădĕcinile în băligar de vacă amestecat cu apă; prin acésta se apĕră firele cele subţirĭ ale rădĕcinei de uscăciune.

Rĕsădirea e mai bine sĕ se facă pe o vreme umedă séu după o plóie tare. Rĕsadul se pune în golul brasdelor, la o depărtare de 70—80 centimetri un fir de altul, pentru-ca varza sĕ pótă cresce şi sĕ se întindă după voie. Rĕsădirea se face mai bine cu un ţĕruş, care adêncesce gropile unde se pune rĕsadul, până la vre-o 8 centimetri. După rĕsădire, se udă bine pămêntul. Décă se pune rĕsadul pe timp uscat, se umple mai întâiŭ gropile cu apă. E bine érăşĭ, ca sĕ se ude varza, în cele dintâiŭ ḑile după rĕsădire, cu apă amestecată cu găinaţ, după cum am arătat deja când am vorbit despre îngrăşeminte. Varza are nevoie de multă apă, până se prinde bine, aşa că, în primele ḑile, trebue sĕ fie mereu stropită.

Tómna înainte de a-se strînge recolta se aleg verzele pentru sĕmînţă. Cele mai bune verze de sĕmênţă sunt cele cu ciocălăul gros şi sănĕtos şi cu căpĕţîna îndesată şi tare. Căpĕţîna se taie de tot frunḑişul şi nu rĕmâne decât ciocanul cu două-trei foi. Érna însĕ ciocălăurile de varză trebuiesc sĕ fie ferite de prea mare frig şi umeḑélă, pentru a nu putreḑi.

De aceea se păstréză cocenii de varză în pivniţă, în gropĭ anume făcute, carĭ se acoperă cu paie. Mai bine este însĕ de a săpa chiar în grădină o gropă de vre-un metru; gropa sĕ fie aşternută cu paie şi jos cu ramurĭ de copacĭ: peste aceste ramurĭ se pun cocenii cu rădĕcinile în sus şi de-asupra ér paie, apoi gropa se astupă cu scândurĭ. Décă pĕtrunde umeḑéla dela zăpadă până în gropă, apa umflă ramurile şi nu putreḑesc cocenii. Aşa stau ciocălăurile până în primăvară. Prin luna Martie, scótem cocenii şi-i rĕsădim în grădină la o depărtare de 70—80 centimetri în tóte părţile. In jurul cocenilor se îngraşă pămêntul cu băligar şi se udă, ca sĕ prindă bine cocênul. Lângă fie-care picior de varză sĕ póte bate câte-un ţĕruş de care se va sprijini varza. Când mugurii verḑii din ciocălău dau crengĭ şi crengile tecĭ, se taie vêrfurile rĕmurelelor, precum şi acele ramurĭ, carĭ nu dau flóre frumósă şi bună de sĕmênţă. Décă pămêntul a fost bine îngrijit înainte de a se pune cocenii de varză într'însul, varza va cresce şi va înflori repede, aşa că prin August se póte scóte deja seminţele din tecile şi fructele cópte din varză. Seminţele din fructele necópte încă se pot scóte şi cóce la sóre séu în săculeţe de pânză.

Sĕmênţa de varză ţine cincĭ până la şése anĭ; ea încolţesce timp de 8 ḑile.

*) Din „Biblioteca Populară“ a adm. Domen. Cor. (România). Cărticica XXIII-a *„Poveţe despre grădinile de legume“*, de V. M. *Kogălniceanu*. Bucurescĭ, tipografia „Gutenberg“.

## Urzicile.

— Legendă. —

Ferĕscă-ţĭ Dumneḑeu copiiĭ sĕ nu ajungă în mânĭ de maşteḑă, că de e drept că sócrele sunt rele — şi drept trebue sĕ fie căcĭ doră toţĭ ginerii şi nurorile se plâng de ele — cu cât mai rele trebue sĕ fie măştihóele, despre carĭ atâtea de tóte se povestesc în lume.

Sĕ vĕ povestesc şi eu despre o maştehă. Vi-o spun aşa precum am audit'o. Mie mea spus'o Crăciunea Mitrului Oanei din Chiuag. Om bĕtrân acésta şi iubitor de adevĕr, care nu prea minţesce, décă nimenĭ nu-l silesce.

Ci-că un om tînĕr şi frumos rĕmase la doi anĭ după căsĕtoria lui vĕduv. Dela femeie îi rĕmăsese o fetiţă de un an şi două lunĭ. Ce sĕ facă bietul om, cum sĕ-şĭ lucre şi lucruţul lui de afară şi sĕ aibă grije de fetiţă? Singur-singurel nu putea. Se gândi, cât se gândi, ér în cele din urmă se duse în peţite la o femeie vĕduvă, care îşĭ avea casa peste drum dela a lui. Femeia n'avea copii. Cum o cerû, se şi duse după el. La câte-va ḑile li-a fost nunta.

Femeia la început s'a purtat fórte bine. Avea grije nu numai de bărbat, ci şi de biata orfană. Omului îi crescea inima când vĕḑû, ce înger de muiere şĭ-a adus la casă.

Nicĭ o mamă dulce nu póte fi mai dulce de cum e femeia asta către fetiţa mea, — se lăudă el de bine către toţĭ, carĭ îl întrebau despre traiul, ce il are cu femeia cea adausă.

Numai de nu şĭ-ar schimba nĕravul, ḑiceau ei, mai ales cei păţiţĭ, şi de acestia vor fi fost mulţĭ şi pe acele vremurĭ.

— Nu cred sĕ şi-l strămute, ḑicea el, că acésta nu-i ca alte muierĭ. Muierea mea e mai bună ca laptele, mai dulce ca mierea şi mai blândă ca mieluşéua.

Fetiţa crescea şi se cuminţia. Bărbatul dela un an încolo era mai de multe-orĭ dus de acasă, căcĭ veghia preste ţarinele ómenilor şi-aşa era mai mult tot în câmp.

Muerea lui dela o vreme vĕḑêndu-se singură, ca sé-i trécă de urît, şi urîtul şi-l avea în suflet îndreptat contra fetiţei bărbatului, ḑi de ḑi, şi aḑĭ şi mânĭ, pe sĕrmana nevinovată, pentru câtă fică-mică, o bătea şi-o chinuia.

Tata fetei nu scia nimica despre cele ce se petreceau la el acasă, în lipsa lui. Fetiţa însĕ în urma chinurilor, ce le suferea, descrescea pe ḑi ce mergea şi devenia hăbăucă, vorbia rĕu şi era cam surdă.

— Nu móre de pe capul meu, orĭ-ce fac cu ea, acam o voiŭ băga în coteţul scrófelor celor cu purcei micĭ, ca sĕ o mânce de vie, îşĭ ḑise ea în mintea ei pĕcătósă, şi închise pe biata fată în cocină.

— Dómne Impĕrate al lumei! un suflet nevinovat e în gura perirei şi încă nu i-a venit vremea sĕ lase lumea, ḑise îngerul cel păzitor al fetei către Domnul Dumneḑeu.

— Sciu şi vĕd, ḑise cerescul părinte.

— Dómne Dumneḑeul meu, fetiţa mea e în gura scrófelor bărbatului meu şi el nu scie de cele ce se petrec la el în casă. Se pot gusta netulburată fericirea raiului, nu o lăsa sĕ piéră cu o mórte atât de urîtă! se ruga sufletul mamei fetiţei pentru odorul ei cel drag şi scump rĕmas de ea pe pămênt.

— Fii liniştită şi gustă din fericirea de până aci, că eu sciu şi vĕd tóte, îi ḑise Dumneḑeu.

Pe pămênt începea a-se însĕra. Porcii veneau acasă dela câmp. Venind şi cele două scrófe ale femeiei maştehă, ea le eşi înainte, ca sĕ le bage în cocina în care închisese fetiţa şi în care erau 12 purcelaşĭ sugĕtorĭ. Sufletul ei ardea de bucurie, că atât de uşor se va scăpa de fata bărbatului.

Când sĕ deschidă uşa cocinei. un fulger din cer o trăsni chiar prin crescetul capului. Trupul ei rĕmase bihărdat în bucăţĭ mĕrunţele.

Bărbatul ei cu un jumĕtate de ceas mai târḑiu se rentórse dela câmp. Când întră în curtea casei, cele două scrófe mâncau bucăţile trupului muerii lui. Numai capul şi inima au rĕmas din ea.

Pe aceste două părţĭ ale trupului, el le-a îngropat în pămênt.

Diminéţa când s'a sculat. din acel loc au rĕsărit mai multe urzicĭ.

Scoţênd scrófele din cocină, ca sĕ-le slobódă la purcariu, ele grăbiră la urzicĭ şi le mâncară cu mult nesat. Sciţĭ pentru ce? Pentru-că crescură din capul şi inima maştehei, care voi sĕ le dee lor de hrană o fetiţă nevinovată, pe care Dumneḑeu sfântul însĕ o mântui de perire şi nimici în locul ei pe cea de vină, pe maşteha cea rea. Vai de sufletul ei!

**Antoniu Popp.**

## Căsătoriţi.

dela 23 până la 29 Maiŭ 1902.

1) Iohann Mathei, ev. de c. a. croitor cu Luise Thomas, ev. de c. a. domiciliaţĭ în Braşov. 2) Teleki Jozsef ev. ref. calfă de lemnar, cu Scriba Ida rom.-cat. domiciliaţĭ în Braşov. 3) Victor Kirr rom. cat comptabil în Braşov, cu Ötvös Anna Carolina. rom. cat. din Têrgul-Murăşului. 4) Nicolae Alexe gr. or. muncitor cu Marina Gaitanariu, gr. or. Braşov. 5) Kazimir Ferencz, rom. cat. calfă de têmplar, Győr cu Arabela Helene Polony, ev. c. a. locuitor în Viena. 6) Ioan Oprea gr. or. stupariŭ Braşov, cu Elena vĕd Gheorghe Macavei n. Comorod gr. or. Bod. 7) Barabás Ferencz ev. ref. supraveghietor la gară Uzon cu Ana Rozalia Bordás, rom. cat. Braşov.

## Sosiţĭ în Braşov.

Pe ḑiua de 30 Maiŭ 1902.

Hotel Europa: Vesarion, comerc. Ploiescĭ, Rontzky, inginer, Câmpina, Puskas, comerc Cluşiu Albrich, director, Sibíu, Dr. Endrödy, solgabirău, Hida, Weinbach. cadet aspirant. A. Julia, Stutz voiag Teplitz, Comşa comerc. Selişte, Iosif Roman, advocat, Oradea, Woitik, Fried, Ormos, Weiner, Bleier, Friedmann, Hermann, Moscovits toţĭ voiagiorĭ din Budapesta, Paris, funcţionar, Silberberg, comerciant B. Pesta, Czimmer. Zvieback, Feigenbaum, Wein, Seraphin, Keppich voiagiorĭ Viena.

Hotel Bucurescĭ: Căpitan Nagy, Oradea, Capitan Kastelan, A. Julia, Fischer, Zifferblat, voiagiorĭ B. Pesta, Süss Gorges, Froischberger, Grosser, Climandt voiagiorĭ Viena.

Hotel Orient: D-na Mesch, Cisnădie, Ioanides Brăila D-na Bardas, Azuga, Hoffmann, director Köpecz.

Hotel „Pomul verde“: Marin, funcţ. Caransebeş, Dumitrescu şi Niculescu, privatierĭ Bucurescĭ.

Grand Hotel: Rosenfeld, voiagior Viena.

*Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.*
*Redactor responsabil: Traian H. Pop.*

## Calendarul sěptěmânei.

MAI. (1902) are 31 ḑile. FLORAR.

| Ḑilele | Călend. Iul. v. | Călend. Greg. |
|---|---|---|
| Dum. | 19 S. m. Patriciu | 1 Iunie Nicod. |
| Lunĭ. | 20 S. m. Talaleu | 2 Efraim |
| Marțĭ | 21 Const și Elena | 3 Erasmus |
| Merc. | 22 Cuv. m. Vasilie | 4 Carpasius |
| Joi | 23 † Înălț. Domnului | 5 Bonifaț |
| Viner | 24 C. p. Simeon | 6 Benignus |
| Sâm. | 25 Afl. cap. sf. Ioan | 7 Lucreția |



Nr. 64.—1902

a. f. c. sc. d.

## Publicare de concurs.

La gimnasiul superior fundațional din Năsěud din 1-a Septemvre 1902 e de a se complini **o catedră de profesor ordinar**, la care pot concura individĭ, carĭ au cualificațiune de profesorĭ pentru scólele medii din geografie și sciințele naturale

Cu acest post décă se denumesce profesor ordinar se asigură din fondul central scolastic din districtul Năsěudului, următórele dotațiunĭ:

1) plata anuală de 2200 coróne,
2) cuartir natural,
3) adausurĭ cincenale de 200 cor.
4) drept de pensiune în ințelesul art. de lege XXVII din 1894.

Dacă înse se complinesce cu profesor suplent în sensul dispositiunilor legii, competința anuală e 1600 coróne și dacă se înaintéză de profesor ordinar și în acéstă calitate câștigă aprobare, atuncĭ intră în dotațiunea descrisă mai sus sub 1—4.

Dela concurențĭ se recere ca se fie civĭ ungarĭ, se poședă cualificațiunea scientifică prescrisă de lege și se știe pe deplin limba română și maghiară.

Concurenții se-șĭ aștérnă suplicele adresate către *„Comisiunea administrătóre de fondurile centrale școlastic și de stipendie din districtul Năsěudului“* și adjustate cu documentele despre etate, religiune, starea familiară, referințele militare, cualificațiunea scientifică, cunoscințile de limbĭ și eventual despre serviciul de până acum până în **10 Iuliu 1902** la direcțiunea gimnasiului superior fundațional din Năsěud.

Din ședința comisiunei administrătóre de fondurile centrale scolastice și de stipendii din districtul Năsěudului ținută în

Năsěud, la 12 Martie 1902.

Președinte:
*Gerasim Domide* m. p.

Secretar:
(534 1—1) *Dr. Nestor Simon* m p.

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.